

ZORGONDERZOEK & CONSULTANCY

LUCAS KU Leuven
Minderbroedersstraat 8 bus 5310
3000 Leuven
Tel. + 32 16 37 34 31
www.kuleuven.be/lucas

DAK- EN THUISLOZENTELLING ZUID-WEST-VLAANDEREN

RAPPORT

Nana Mertens

Prof. dr. Koen Hermans

Leuven

Maart 2022

Colofon

Opdrachtgever

Koning Boudewijnstichting

Onderzoeksleiding

Prof. dr. Koen Hermans

Financiering

Koning Boudewijnstichting

Wetenschappelijk medewerker

Nana Mertens

Administratieve ondersteuning

Manuela Schröder

Lut Van Hoof

Leuven, maart 2022

Inhoud

Hoofdstuk 1	Inleiding	7
1	Het meten van dak- en thuisloosheid	8
2	De eerste telling in Zuid-West-Vlaanderen	10
Hoofdstuk 2	De tellingsmethode	11
1	Wetenschappelijke situering van de telling	11
2	Kwantitatief luik: de tellingsmethode	12
2.1	Waarom tellen we?	12
2.2	Wie tellen we?	12
2.2.1	Precaire woonsituatie	12
2.2.2	Link met Zuid-West-Vlaanderen	13
2.3	Wanneer tellen we?	14
2.4	Hoe tellen we?	14
2.4.1	Screening	14
2.4.2	Vragenlijst	14
2.4.3	Vorbereidend werk	15
2.4.4	Dubbeltellingen	15
2.5	Organisatie van de telling	15
2.6	Deelnemende organisaties	15
2.7	Doortrekkersterrein	17
3	Kwalitatief luik: reflecties op de resultaten en casussen	18
Hoofdstuk 3	De kwantitatieve resultaten	19
1	Het aantal dak- en thuisloze personen	19
1.1	In openbare ruimte	20
1.2	In noodopvang	20
1.3	In opvang en tijdelijk verblijf	20
1.4	In instelling	21
1.5	In niet-conventionele ruimte	21
1.6	Bij familie en vrienden	22
1.7	Dreigende uithuiszetting	22
1.8	Verblijfplaats 15-28 oktober 2021	23
1.9	Verblijfsituatie 28-29 oktober en 15-28 oktober 2021	23
1.10	Aantal dak- en thuisloze personen per stad en gemeente	25
2	De profielkenmerken	27
2.1	Geslacht en leeftijd	27
2.2	Nationaliteit en geboorteland	28
2.3	Samenstelling huishouden	31
2.4	Gezondheid	32
2.5	Verleden in een instelling	33
2.6	Inkomensbronnen	34
2.7	Begeleiding door en referentieadres bij OCMW	35
3	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	36

3.1	Aanleiding(en) voor dak- en thuisloosheid	36
3.2	Duur van dak- en thuisloosheid	37
4	Enkele groepen uitgelicht	38
4.1	Betrokken minderjarige kinderen	38
4.1.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021 van de direct betrokken minderjarige kinderen	39
4.1.2	Enkele profielkenmerken van direct betrokken minderjarige kinderen	40
4.1.3	Enkele profielkenmerken van indirect betrokken minderjarige kinderen	40
4.2	Dak- en thuisloze vrouwen	41
4.2.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021	41
4.2.2	Profielkenmerken	41
4.2.3	Kenmerken dak- en thuisloosheid	42
4.3	Dak- en thuisloze jongvolwassenen	42
4.3.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021	42
4.3.2	Profielkenmerken	43
4.3.3	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	43
4.4	Dak- en thuisloze personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België	44
4.4.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021	44
4.4.2	Profielkenmerken	44
4.4.3	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	45
4.5	Doelgroep van Housing First	45
4.5.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021	45
4.5.2	Profielkenmerken	46
4.5.3	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	46
4.6	Dak- en thuisloze personen zonder inkomen	46
4.6.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021	46
4.6.2	Profielkenmerken	47
4.6.3	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	47
4.7	Dak- en thuisloze personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW	47
4.7.1	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021	48
4.7.2	Profielkenmerken	48
4.7.3	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	49
4.8	Acuut dakloze personen	49
4.8.1	Profielkenmerken	49
4.8.2	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	50
4.9	Personen die bij familie en vrienden verblijven	50
4.9.1	Profielkenmerken	50
4.9.2	Kenmerken van dak- en thuisloosheid	51
Hoofdstuk 4	De kwalitatieve resultaten	53
1	Reflecties en casussen vanuit de praktijk over de resultaten	54
1.1	Aantal dak- en thuisloze personen	54
1.2	Dak- en thuisloze jongvolwassenen	54
1.3	(Grote) gezinnen met direct betrokken kinderen	55
1.4	Personen in opvang en tijdelijk verblijf	57
1.5	Personen die bij familie en vrienden verblijven	57
1.6	Personen die in een LOI verblijven	57
1.7	Personen die tijdelijk of onwettig in België verblijven	58

1.8	Personen met een inkomen uit vast of tijdelijk werk	58
1.9	Actieve begeleiding door OCMW	59
1.10	Personen die verblijven in een woning met dreigende uithuiszetting	59
1.11	Dak- of thuisloos door een relatiebreuk of conflict met familie of vrienden	60
1.12	Gezondheidsproblemen	60
2	Focusgroep met dak- en thuisloze personen	61
2.1	Feedback op methode en resultaten van de dak- en thuisloosheidtelling in Zuid-West-Vlaanderen	61
2.2	Wat na de telling?	62
2.3	Zelf in gesprek gaan met beleidsmakers	62
2.4	Participatie van de dak- en thuisloze personen bij toekomstige tellingen?	63
Hoofdstuk 5	Conclusie	64
1	Het aantal dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen	64
2	De profielkenmerken van de getelde dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen	65
3	Een aantal specifieke groepen uitgelicht	66
4	Leerpunten op basis van een succesvolle telling dankzij 45 organisaties	67
	Referenties	69
	Bijlage 1: ETHOS	71
	Bijlage 2: ETHOS Light	72
	Bijlage 3: Diensten en organisaties die meetelden	73

Lijst tabellen

Tabel 1. Deelnemende diensten en aantal vragenlijsten.	16
Tabel 2. Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen op 28-29 oktober 2021.	19
Tabel 3. Aantal volwassenen in opvang en tijdelijk verblijf op 28-29 oktober 2021.	20
Tabel 4. Aantal volwassenen in een instelling op 28-29 oktober 2021.	21
Tabel 5. Aantal volwassenen die instelling verlaten of er langer verblijven door gebrek aan een woonoplossing op 28-29 oktober 2021.	21
Tabel 6. Aantal volwassenen in niet-conventionele ruimte op 28-29 oktober 2021.	22
Tabel 7. Aantal volwassenen die dreigen uit huis gezet te worden op 28-29 oktober 2021.	22
Tabel 8. Verblijfplaats van volwassen dak- en thuisloze personen 15-28 oktober 2021.	23
Tabel 9. Verblijfplaats 15-28 oktober 2021 en verblijfplaats 28-29 oktober 2021.	24
Tabel 10. Aantal volwassenen per gemeente/stad op 28-29 oktober 2021.	25
Tabel 11. Aantal direct betrokken kinderen per gemeente/stad op 28-29 oktober 2021.	26
Tabel 12. Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen per gemeente/stad op 28-29 oktober 2021.	27
Tabel 13. Geslacht van de getelde dak- en thuisloze personen.	27
Tabel 14. Leeftijd van de getelde dak- en thuisloze personen.	28
Tabel 15. Wettelijke nationaliteit van de getelde dak- en thuisloze personen.	29
Tabel 16a. Verblijfsdocumenten van de getelde niet-Belgen en staatloze personen.	29
Tabel 16b. Verblijfsdocumenten van de getelde niet-Belgen en staatloze personen.	30
Tabel 17. Samenstelling huishouden van de getelde dak- en thuisloze personen.	31
Tabel 18. Aantal getelde dak- en thuisloze personen met minderjarige kinderen.	32
Tabel 19. Gezondheidsproblemen van de getelde dak- en thuisloze personen.	33
Tabel 20. Verleden verblijf in een instelling van de getelde dak- en thuisloze personen.	34
Tabel 21. Inkomensbronnen van de getelde dak- en thuisloze personen.	35
Tabel 22. Hulp en/of actieve begeleiding van OCMW voor de getelde dak- en thuisloze personen.	35
Tabel 23. Referentieadres bij OCMW voor de getelde dak- en thuisloze personen.	36
Tabel 24a. Aanleiding verlies woonzekerheid van de getelde dak- en thuisloze personen.	36
Tabel 24b. Aanleiding verlies woonzekerheid van de getelde dak- en thuisloze personen.	37
Tabel 25. Duur van dak- en thuisloosheid van de getelde dak- en thuisloze personen.	38
Tabel 26. Verblijfplaats direct betrokken minderjarige kinderen op 28-29 oktober 2021.	39
Tabel 27. Verblijfplaats van getelde dak- en thuisloze personen op 28-29 oktober 2021.	65

Hoofdstuk 1 Inleiding

Cijfers over dak- en thuisloosheid tonen aan dat deze problematiek in bijna alle Europese landen toeneemt. Vergelijkbare gegevens die dak- en thuisloosheid in kaart brengen, ontbreken momenteel in België. Bruikbare cijfers over de omvang van deze problematiek en over de profielkenmerken van de doelgroep zijn echter nodig om een effectieve aanpak van dak- en thuisloosheid mogelijk te maken. Het aantal personen dat in de openbare ruimte verblijft, het aantal langdurig dak- en thuisloze personen, personen die genooddaakt zijn bij vrienden of familieleden te verblijven, het instellingsverleden van dak- en thuisloze jongvolwassenen zijn onder meer cruciale gegevens om een aangepast en effectief beleid uit te stippelen.

Dit onderzoek bouwt verder op de aanbevelingen van de MEHOBEL-studie (Demaerschalk, e.a., 2018). In deze studie analyseerden onderzoekers van LUCAS KU Leuven, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy, HIVA KU Leuven en ULiège de meet- en monitoringsstrategieën om dak- en thuisloosheid in kaart te brengen. Een specifieke aanbeveling uit deze studie betreft een nationale point-in-time telling. In 2020 werd aan de slag gegaan met deze tellingsmethode in de steden Leuven, Gent, Luik en Aarlen en in de provincie Limburg, met steun van de Koning Boudewijnstichting. In oktober 2021 werden er tellingen georganiseerd in Zuid-West-Vlaanderen, de eerstelijnszone BraViO (regio Vilvoorde) en de steden Charleroi en Namen, opnieuw met de steun van de Koning Boudewijnstichting. In deze regio's hebben LUCAS KU Leuven, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy en UC Louvain personen geteld die zich in een situatie van dak- of thuisloosheid bevinden. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met de lokale besturen en talrijke diensten, instellingen, verenigingen en vrijwilligers. Via deze tellingen wensen de betrokken actoren een eerste impuls te geven aan het in kaart brengen van de dak- en thuislozenpopulatie in België.

Het leveren van inspanningen om dak- en thuisloosheid te bestrijden kan enkel effectief en efficiënt gebeuren wanneer er kennis is van de aantallen en profielen van dak- en thuisloze personen. Om die reden is er nood aan een telling in deze regio. De telling in Zuid-West-Vlaanderen kwam tot stand in samenwerking met W13. W13 is een welzijnsvereniging van de 14 OCMW's en het CAW van Zuid-West-Vlaanderen. W13 werd in 2015 opgericht met als doel om een gezamenlijk sociaal welzijns- en zorgbeleid voor de regio te voeren. Daarbij heeft de welzijnsvereniging bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving. Zo werkt W13 vanuit een bovenlokaal netwerk onder andere rond 'wonen en thuisloosheid' en zet de welzijnsvereniging zich actief in op armoedebestrijding in de regio. W13 nam de coördinatie van de telling op en heeft de ambitie om een strategie uit te werken in de strijd tegen dak- en thuisloosheid.

Dit rapport bevat de resultaten van de telling in Zuid-West-Vlaanderen. De telling vond plaats op 29 oktober 2021 en brengt de situatie in beeld van de nacht van 28 op 29 oktober 2021.

1 Het meten van dak- en thuisloosheid

Dak- en thuisloosheid is een van de meest extreme vormen van sociale uitsluiting. Het is een complexe problematiek waar actie nodig is van zowel welzijns-, woon-, als gezondheidsactoren. Op juridisch vlak zijn er in België twee belangrijke juridische bronnen die de term dakloosheid definiëren.

1. In het Koninklijk Besluit van 21 september 2004 staat een definitie met als doel het toekennen van een installatiepremie door het OCMW aan bepaalde personen die niet meer dakloos zijn. Dakloosheid wordt gedefinieerd als:

Iedereen die geen woonst heeft, die niet in staat is met zijn eigen middelen een woonst te krijgen en daarom geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk in een onthaaltehuis verblijft totdat een woning tot zijn beschikking wordt gesteld.

Het betreft personen die in onthaaltehuizen, op straat of op verschillende openbare plaatsen verblijven die hiervoor niet bestemd zijn (bijvoorbeeld een station). Het gaat ook om personen die tijdelijk opgevangen worden door een particuliere persoon, met als doel hen te helpen tijdens de periode dat ze nog niet over een woonruimte beschikken.

2. In de rondzendbrief van 26 oktober 2006 betreffende de wet tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, tot aanmoediging van de inspanning die een OCMW levert voor de integratie van dakloze personen, wordt een dakloze persoon gedefinieerd als:

De persoon die niet over een eigen woongelegenheden beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft of die tijdelijk in een tehuis verblijft in afwachting dat hem een eigen woongelegenheden ter beschikking wordt gesteld. Zijn hier ook inbegrepen, de personen die voorlopig opgevangen worden door particulieren om hen tijdelijk en kortstondig uit de nood te helpen, in afwachting dat betrokkenen een eigen woongelegenheden ter beschikking hebben.

Om concrete acties en verantwoordelijkheden te bepalen, werd een eerste stap gezet op 12 mei 2014 met het Samenwerkingsakkoord dak- en thuisloosheid. Deze overeenkomst omschrijft de verantwoordelijkheden van de federale staat, de gemeenschappen en gewesten in de strijd tegen dak- en thuisloosheid. In het Samenwerkingsakkoord wordt dezelfde definitie als in de rondzendbrief uit 2006 gehanteerd maar wordt dit niet enkel dakloosheid maar dak- en thuisloosheid genoemd. De verschillende beleidsactoren erkennen in deze overeenkomst de ETHOS-typologie als kaderdefinitie van dak- en thuisloosheid. ETHOS (European Typology of Homelessness and housing exclusion) maakt een onderscheid tussen vier vormen van uitsluiting op de huisvestingsmarkt: dakloosheid, thuisloosheid, onzekere huisvesting en ontoereikende huisvesting. Binnen die vier types worden vervolgens enkele deelcategorieën onderscheiden.

In Vlaanderen besteedt het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2020 (VAPA) bijzondere aandacht aan de strijd tegen dak- en thuisloosheid. Het gaat om een samenwerkingsverband tussen het Vlaamse departement Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding en het Vlaamse Agentschap Wonen-Vlaanderen. Het plan focust op het reduceren van het aantal uithuiszettingen, het vermijden van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen en het verkleinen van de groep chronisch dak- en thuisloze personen in Vlaanderen (Vlaamse Overheid, 2020a). Het actieplan ent zich op de vijf strategische doelstellingen van FEANTSA, de Europese koepel van organisaties die met dak- en thuisloze personen werken.

1. Niemand mag genoodzaakt zijn om tegen zijn/haar wil op straat te moeten overnachten bij gebrek aan opvang die aangepast is aan zijn/haar situatie.
2. Niemand mag genoodzaakt zijn om langer dan nodig te moeten verblijven in de opvang bij gebrek aan doorstromingsmogelijkheden naar wonen.
3. Niemand mag uit een instelling ontslagen worden (ziekenhuis, psychiatrie, gevangenis, jeugdinstelling, ...) zonder voldoende nazorg en een oplossing voor zijn/haar woonsituatie.
4. Niemand mag uit huis gezet worden bij gebrek aan begeleidings- en herhuisvestingsmogelijkheden.
5. Niemand die jongvolwassen wordt of is, mag thuisloos worden als gevolg van de overgangssituatie naar zelfstandigheid.

In december 2020 werd een nieuw actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2020-2024 op de Vlaamse Regering gebracht. Dit actieplan vormt een bijlage bij het VAPA. Dit document benadrukt de nood voor het verzamelen van voldoende gegevens over dak- en thuisloosheid in Vlaanderen om acties op te meten. De Vlaamse Overheid geeft aan lokale tellingen van dak- en thuisloze personen te financieren om de problematiek in het hele Vlaamse Gewest in kaart te brengen (Vlaamse Overheid, 2020b).

Momenteel is er echter relatief weinig cijfermateriaal beschikbaar over het aantal dak- en thuisloze personen in België. Nochtans zijn betrouwbare data cruciaal om een actieplan tegen dak- en thuisloosheid op te stellen. De nulmeting van Meys & Hermans (2014) dateert alweer van enkele jaren geleden en bracht voor Vlaanderen de gebruikers van nachtopvangcentra, residentiële opvangcentra, begeleid wonen en doorgangswoningen in beeld, alsook het aantal en de kenmerken van de personen en huishoudens bedreigd door uithuiszetting. In Brussel organiseert Bruss'Help (vroeger La Strada) sinds 2008 een tweejaarlijkse telling. In Wallonië deed IWEPS recent de oefening om de registratie van de zes Relais Sociaux op elkaar af te stemmen. In de MEHOBEL-studie werkten onderzoekers van KU Leuven, ULiège en La Strada uit Brussel samen om een gemeenschappelijke monitoringstrategie dak- en thuisloosheid in België uit te werken (Demaerschalk, e.a., 2018). LUCAS KU Leuven, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy organiseerde in samenwerking met Stad Leuven een eerste dak- en thuislozentelling in Vlaanderen in februari 2020 (Demaerschalk & Hermans, 2020). In datzelfde jaar organiseerde LUCAS KU Leuven in opdracht van de Koning Boudewijnstichting een eerste provinciale telling in Limburg (Mertens, Robben & Hermans, 2021) en een telling in Gent (Vermeir, Samyn & Hermans, 2021).

Voor het meten van dak- en thuisloosheid stellen de onderzoekers voor om gebruik te maken van ETHOS Light. ETHOS Light is specifiek ontwikkeld voor het verzamelen van gegevens over dak- en thuisloosheid. Dit is een gereduceerde versie van ETHOS¹, bestaande uit zes types van preciaire woonsituaties. Beide juridische definities (zie hierboven) omvatten deze zes ETHOS-categorieën. ETHOS Light omvat

¹ European Typology on Homelessness and Housing Exclusion. In bijlage 1 worden de 13 categorieën van ETHOS weergegeven. Deze zijn opgedeeld volgens de vier eerder vermelde types: dakloosheid, thuisloosheid, onzekere huisvesting en ontoereikende huisvesting. Bijlage 2 toont de categorieën van ETHOS Light.

categorieën 1 tot 6 van ETHOS en voegt hieraan categorie 8 en 11 toe. De onderzoekers voegen zelf categorie 9, dreigende uithuiszetting, toe omdat die cijfers de noodzaak van een preventieve aanpak in beeld brengen. De Light-versie focust op de vaak geciteerde types van dak- en thuisloze personen (categorie 1-3) en omvat de expliciete vermelding en toevoeging van categorie 4, 5 en 6. Categorie 4 zijn instellingsverlaters die langer in de instelling moeten verblijven omdat ze geen woonoplossing hebben of die de instelling zonder woonoplossing verlaten. Categorie 5 zijn diegenen die in niet-conventionele huisvesting verblijven. Categorie 6 zijn personen die tijdelijk bij familie en vrienden inwonen. De meerwaarde van ETHOS Light is de bijzondere aandacht voor verborgen dak- en thuisloosheid, met name de personen die verblijven bij familie en vrienden en de personen die verblijven in een niet-conventionele woning. In de internationale literatuur is er meer en meer aandacht voor deze groep verborgen of *hidden* dak- en thuisloze personen. In onderdeel 2.2.1 worden de verschillende ETHOS-categorieën verder toegelicht.

2 De eerste telling in Zuid-West-Vlaanderen

W13 wil bijdragen aan een onderbouwd beleid om dak- en thuisloosheid aan te pakken. Om dit mogelijk te maken is een beter zicht nodig op de aanwezigheid en kenmerken van dak- en thuisloze personen in de regio. De Koning Boudewijnstichting schakelde daarom LUCAS KU Leuven, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy in zodat er optimaal gebruik gemaakt kan worden van de kennis die verworven is in het MEHOBEL-project en de eerste dak- en thuislozentellingen in Leuven, Gent, Aarlen, Luik en de provincie Limburg (Hermans, 2021).

Deze telling is gebaseerd op de Scandinavische nationale dak- en thuislozentelling, waarop ook de eerdere tellingen in Leuven, Gent en de provincie Limburg steunen. Zo voert Denemarken al een tiental jaren een nationale telling uit waarbij de gemeenten en steden verantwoordelijk zijn om de gegevensverzameling op hun grondgebied te coördineren (zie Hoofdstuk 2). Een nationale onderzoeksinstelling is verantwoordelijk voor de telling en voor de data-analyse. In deze methodiek werken gemeenten intensief samen met alle diensten die rechtstreeks of onrechtstreeks in contact komen met dak- en thuisloze personen. Bij de telling maken de diensten gebruik van een korte vragenlijst om een aantal profielkenmerken in kaart te brengen. Het succes van deze methode hangt af van de bereidheid van alle diensten om hieraan mee te werken.

Hiernaast voorzien we in een kwalitatief luik. Hierin beschrijven we enkele casussen om ook de verhalen achter de cijfers onder de aandacht te brengen. In dit luik beschrijven we ook de resultaten van het online feedbackmoment met professionals die meetelden om hun reflecties bij de cijfers te verzamelen. Daarnaast zijn we ook in gesprek gegaan met enkele dak- en thuisloze personen in de regio om enkele resultaten voor te stellen en hun visie op de methode te bevragen.

Hoofdstuk 2 start met de beschrijving van de concrete tellingsmethode. In hoofdstuk 3 worden de kwantitatieve resultaten van de telling weergegeven. Hoofdstuk 4 geeft de kwalitatieve resultaten weer met casussen en reflecties van praktijkwerkers en de resultaten van de focusgroep met enkele dak- en thuisloze personen. Ten slotte beschrijft hoofdstuk 5 de conclusies.

Hoofdstuk 2 De tellingsmethode

Dit project heeft als centrale doelstelling om een dak- en thuislozentelling te organiseren in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Twee onderzoeksvragen staan centraal:

- 1) Wat is het aantal dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen en in welke ETHOS Light leefsituatie bevinden deze personen zich?
- 2) Wat is het profiel van de dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen?

De onderzoeksvragen worden beantwoord aan de hand van een telling, aangevuld met een kwalitatief luik. Hieronder omschrijven we de wetenschappelijke situering van de telling.

1 Wetenschappelijke situering van de telling

Het meten van dak- en thuisloosheid is een complexe opdracht. In de MEHOBEL-studie wordt een overzicht gegeven van meetmethoden die gehanteerd worden. Een eerste methode is het tellen van dak- en thuisloze personen. Op een bepaald moment (een dag, een week) wordt een telling georganiseerd in een geografisch afgebakende ruimte. Zulke tellingen kunnen het accent leggen op het exacte aantal (bijvoorbeeld straattellingen) of kunnen werken met een korte vragenlijst om een aantal profielkenmerken in kaart te brengen. De Brusselse telling sluit eerder aan bij de eerste versie. De Deense telling is een voorbeeld van de tweede variant.

Een tweede methode bestaat uit het registreren van de gebruikers van diensten voor dak- en thuisloze personen (nachtopvang, dagcentra, residentiële voorzieningen, ...). Het voordeel is dat er een continue verzameling van gegevens is. Het nadeel is dat deze methode enkel focust op de gebruikers van specifieke diensten voor dak- en thuisloze personen. Een bijkomend nadeel is wat in de onderzoeksliteratuur de *service statistics paradox* genoemd wordt: hoe meer diensten er zijn in een bepaalde regio, hoe groter het aantal dak- en thuisloze personen dat geteld wordt.

Een derde methode is meer gesofisticeerd van aard: door het koppelen van verschillende administratieve databanken en registratiesystemen kunnen trajecten van dak- en thuisloze personen opgevolgd worden. Het kan dan gaan om de registratie door een OCMW in de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Deze derde methode levert minder bruikbare gegevens op voor steden die op korte termijn een beleid willen voeren om dak- en thuisloosheid terug te dringen. Bovendien worden in zulke systemen enkel diegenen meegenomen die over een referentieadres bij een OCMW beschikken of die een leefloon als dak- en thuisloze persoon ontvangen.

De tellingsmethode die we in dit onderzoek hanteren, sluit aan bij de eerste methode en is gebaseerd op de Deense telling. De Deense methode vertrekt van een intensieve samenwerking met alle diensten die rechtstreeks of onrechtstreeks met dak- en thuisloze personen in contact komen. Op een bepaalde week vullen ze voor alle personen die zich in een precare woonsituatie bevinden een korte vragenlijst in. De voordelen van deze tellingsmethode zijn: (1) er worden profielkenmerken gemeten wat toelaat een meer gesofisticeerd beleid te voeren, (2) er is bijzondere aandacht voor verborgen dak- en thuisloze

personen (personen die tijdelijk bij familie en vrienden verblijven of personen in niet-conventionele woningen), (3) de telling is gebaseerd op een intensieve samenwerking tussen alle betrokken diensten in de provincie waardoor het draagvlak voor een gemeenschappelijke aanpak van de problematiek toeneemt, (4) niet enkel diensten specifiek voor dak- en thuisloze personen maar ook laagdrempelige nabijheidsdiensten, buurtwerkingen, reguliere eerstelijnsdiensten en instellingen zijn betrokken.

2 Kwantitatief luik: de tellingsmethode

In deze paragraaf beschrijven we de tellingsmethode. We bespreken achtereenvolgens waarom we tellen, wie we tellen, wanneer we tellen en hoe we tellen. Dit hoofdstuk is gebaseerd op de instructies die de deelnemende organisaties ontvingen. In de *Handleiding dak- en thuislozentelling voor lokale besturen*² wordt deze tellingsmethode uitvoerig omschreven.

2.1 Waarom tellen we?

Een telling laat toe om op een gegeven moment de totale populatie van personen in een preciaire woonsituatie in kaart te brengen. Hierbij wordt een brede definitie gehanteerd (zie hieronder). Door ook profielkenmerken te bevragen, krijgen we een zicht op kenmerken van deze groep en kan een gericht beleid gevoerd worden om dak- en thuisloosheid ten gronde aan te pakken.

2.2 Wie tellen we?

We hanteren twee voorwaarden om een persoon te includeren in de telling: (1) de preciaire woonsituatie, (2) de link met Zuid-West-Vlaanderen.

2.2.1 Preciaire woonsituatie

Een preciaire woonsituatie wordt gedefinieerd aan de hand van ETHOS Light. Dak- en thuisloosheid wordt hierbij onderverdeeld in zes categorieën. Dreigende uithuiszetting wordt door de onderzoekers toegevoegd als zevende categorie. Hieronder worden de ETHOS Light categorieën en de categorie dreigende uithuiszetting weergegeven. We vragen alle diensten om de personen die ze kennen te screenen aan de hand van deze categorieën. Personen die zich in een van de onderstaande ETHOS Light categorieën van preciaire woonsituaties bevinden, worden meegeteld.

1. **In openbare ruimte.** Personen die leven in de publieke ruimte (op straat).
2. **In noodopvang.** Personen die verblijven in laagdrempelige en kortdurende opvang: de winter- of nachtopvang.
3. **In opvang en tijdelijk verblijf.** Personen die in opvangcentra of tijdelijke huisvesting verblijven: crisisopvang, residentiële opvang, begeleid wonen zonder eigen huurcontract, doorgangswoningen van een OCMW, hotel, jeugdherberg, vluchthuizen en niet erkende opvangcentra.

² <https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications>.

4. **In instelling.** Hieronder vallen twee situaties:

- Instellingsverlaters: personen die binnen de maand volgend op de teldag (tot en met 29 november 2021) de instelling (respectievelijk de gevangenis, het algemeen ziekenhuis, het psychiatrisch ziekenhuis, de bijzondere jeugdzorg, beschut wonen, opvangcentra Fedasil en LOI) verlaten zonder stabiele woonoplossing.
- Personen die langer verblijven in de instelling door gebrek aan een stabiele woonoplossing (en dus de instelling reeds hadden moeten verlaten/zouden moeten verlaten voor 29 november 2021).

5. **In niet-conventionele ruimte.** Personen die wonen in een woonwagen, hut, garage, kraakpand, auto en tent. We tellen ook twee soorten woningen mee tot niet-conventionele ruimte:

- Een woning zonder huurcontract of overeenkomst.
- Een woning zonder toegang tot basisvoorzieningen in het gebouw zoals een badkamer en keuken. Bijvoorbeeld een persoon woont in een kamer boven een winkel en heeft geen kook- of douchemogelijkheden.

6. **Bij familie en vrienden.** Personen die tijdelijk inwonen bij familie en vrienden door gebrek aan huisvesting. Tot deze categorie behoren ook personen die bij een gastfamilie verblijven, bijvoorbeeld personen zonder papieren.

7. **Dreigende uithuiszetting.** Hieronder vallen vier categorieën:

- Personen voor wie een vonnis tot gerechtelijke uithuiszetting is betekend en die de woning moeten verlaten binnen een maand (29 november 2021).
- Personen die verplicht de woning moeten verlaten op basis van een beslissing onbewoonbaarheid binnen een maand (29 november 2021).
- Personen die de woning verlaten op basis van een beslissing ongeschiktheid binnen een maand (29 november 2021).
- Personen van wie de opzegtermijn is verlopen of verloopt binnen een maand (29 november 2021).

2.2.2 *Link met Zuid-West-Vlaanderen*

Naast het bevinden van de persoon in een van bovenstaande preciaire woonsituaties, moet er bovendien een link zijn met Zuid-West-Vlaanderen om de persoon mee te tellen. In volgende situaties wordt de persoon meegeteld:

- Persoon verblijft in Zuid-West-Vlaanderen.
Bijvoorbeeld: een koppel verblijft in het crisisopvangcentrum (CAW), een jonge man woont in bij zijn tante in Kortrijk, een vrouw gedomicilieerd in Hasselt verblijft een nacht in de nachtopvang van Kortrijk.
- Persoon verblijft buiten Zuid-West-Vlaanderen maar heeft zijn/haar (laatste) domicilieadres in Zuid-West-Vlaanderen.
Bijvoorbeeld: een cliënt van OCMW Kortrijk verblijft in de vrouwenopvang in Tienen, een bezoeker bij het buurtcentrum werd uit huis gezet uit zijn woning in Menen en woont nu tijdelijk in bij een vriend in Landen.

Deze tweede voorwaarde kan impliceren dat we personen meetellen die niet actief begeleid worden door een OCMW binnen Zuid-West-Vlaanderen. Dit kan aangeduid worden in de vragenlijst. We bevragen ook de gemeente waar de persoon gedurende de teldag verbleef, zodat we ook cijfers tot op gemeentelijk niveau kunnen geven. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan de duur van het verblijf in Zuid-West-Vlaanderen, wanneer de persoon één nacht in de regio verblijft, wordt die meegeteld. Indien aan beide voorwaarden voldaan is (precaire woonsituatie en link met Zuid-West-Vlaanderen) wordt de vragenlijst ingevuld.

2.3 Wanneer tellen we?

We tellen op 29 oktober 2021. We brengen zo de verblijfsituatie in beeld van de dak- en thuisloze personen in de nacht van 28 op 29 oktober. Daarnaast bevragen we de verblijfplaats(en) op de twee weken die voorafgingen aan de telling. Het is voor de hulpverlener of medewerker van de dienst immers niet altijd mogelijk om de exacte verblijfplaats op de teldag te achterhalen maar men kan wel op de hoogte zijn van de verblijfplaats in de dagen die voorafgaan aan de telling. Aangezien de telling plaatsvond in een periode waarin de COVID19-maatregelen verstrengd werden (eind oktober 2021), was het voor de hulpverlener of medewerker van de dienst bovendien extra moeilijk om in contact te staan met de getelde persoon.

2.4 Hoe tellen we?

2.4.1 *Screening*

Elke organisatie dient de personen die ze kennen te screenen op basis van de precare woonsituatie en de link met Zuid-West-Vlaanderen. Voor de personen bij wie deze voorwaarden voldaan zijn, wordt een korte vragenlijst ingevuld.

2.4.2 *Vragenlijst*

Er wordt geteld aan de hand van een beknopte vragenlijst³. Naast de verblijfsituatie wordt in de vragenlijst gepeild naar enkele bijkomende gegevens. De vragen zijn gebaseerd op de Europese MPHASIS-richtlijnen, een grote Europese studie die een aantal richtlijnen formuleert voor het meten van dak- en thuisloosheid (MPHASIS, 2009).

De vragenlijst is beschikbaar via een online weblink. Papieren versies zijn eveneens beschikbaar, maar dienen daarna online via de weblink te worden ingegeven. Indien mogelijk vult de hulpverlener de vragenlijst in samen met de getelde persoon⁴. Zo worden de personen geïnformeerd en zijn ze betrokken bij de telling. Het samen invullen zorgt er eveneens voor dat de resultaten correct en up-to-

³ De vragenlijst is terug te vinden in de *Handleiding dak- en thuislozentelling voor lokale besturen* via https://media.kbs-frb.be/nl/media/7770/pub2021_3766_dakenthuisloosheid_handleiding_nl.pdf.

⁴ De vertrouwensrelatie met de persoon dient echter steeds te worden gerespecteerd en beschermd. Het is bijgevolg mogelijk dat het niet gewenst is om de vragenlijst (of delen ervan) samen met de persoon in te vullen.

date zijn. Indien dit niet haalbaar of wenselijk is, vult de hulpverlener de vragenlijst zelf in. Bij een expliciete weigering van de persoon, wordt de vragenlijst niet ingevuld.

2.4.3 *Vorbereidend werk*

Voorafgaand aan de teldag op 29 oktober kan reeds volgend voorbereidend werk gebeuren door de deelnemende diensten:

- Op voorhand nagaan welke gasten of cliënten gekend zijn die dak- of thuisloos zijn volgens ETHOS Light en een link hebben met Zuid-West-Vlaanderen.
- Indien mogelijk deze doelgroep aanspreken over de telling. Hiervoor werden affiches met informatie over de telling uitgedeeld aan de deelnemende diensten.
- De vragenlijst reeds op voorhand (gedeeltelijk) invullen.

2.4.4 *Dubbeltellingen*

Hoe meer organisaties meetellen, hoe groter de kans op dubbeltellingen (bijvoorbeeld een man slaapt in de nachtopvang en is OCMW-cliënt). Om deze dubbeltellingen te identificeren, maken we gebruik van een anonieme cliëntidentificator. Deze bestaat uit de eerste letter van de voornaam, de eerste letter van de achternaam en de laatste letter van de volledige achternaam. In combinatie met de leeftijd, het geslacht en de unieke cliëntidentificator kunnen we in het databestand de dubbeltellingen verwijderen. Van zodra de dubbeltellingen verwijderd zijn, wordt deze informatie verwijderd uit de dataset.

2.5 Organisatie van de telling

Het succes van de telling is afhankelijk van het engagement van de lokale organisaties in Zuid-West-Vlaanderen. Zij komen in contact met onze doelgroep en zijn verantwoordelijk om de vragenlijsten in te vullen. Om hen te informeren en te motiveren, wordt een Kick-off georganiseerd, gevolgd door zes infosessies om de diensten verder te informeren en te motiveren om mee te tellen.

De Kick-off vond plaats op 15 juni 2021, de infosessies op 20, 21 en 22 september 2022. De diensten worden verdeeld volgens de doelgroepen waarmee ze regelmatig in contact komen: 1) OCMW (twee sessies), 2) eerstelijnsdiensten, 3) instellingen, 4) laagdrempelige diensten en 5) politie en NMBS. Tijdens deze sessies wordt de vragenlijst en de daarbij horende handleiding toegelicht.

Tijdens de weken voorafgaand aan de telling zijn de onderzoekers telefonisch en per e-mail beschikbaar voor verdere vragen. Na de teldag sturen de onderzoekers enkele herinneringen om de organisaties aan te moedigen om de vragenlijsten in te vullen.

2.6 Deelnemende organisaties

Een 45-tal verschillende diensten namen deel aan de telling in Zuid-West-Vlaanderen. Tabel 1 toont een overzicht van het aantal ingestuurde vragenlijsten door de verschillende diensten. Sommige diensten hebben onder een andere dienst of koepelorganisatie geteld en staan dus niet individueel vermeld. De meerderheid van de vragenlijst werd ingestuurd door de verschillende OCMW's en door CAW.

Tabel 1. Deelnemende diensten en aantal vragenlijsten.

Deelnemende diensten	Aantal vragenlijsten
OCMW	491
CAW Zuid-West-Vlaanderen	272
W13	3
Woonclub / Woonclub W13	71
Woonwijs	2
AZ Groeninge	4
Psychiatrisch Centrum Menen	5
De Bolster – Beschut Wonen	2
Eigen Woonst – Beschut Wonen	1
Rode Kruis Vlaanderen, Opvangcentrum	1
Kompas vzw	10
Bethanie vzw – Begeleidingscentrum	6
CJGB	1
VCLB	1
Groep Ubuntu	8
Kind en Gezin	8
Konekti	2
Mentor vzw	4
Minor Ndako	5
Oranjehuis vzw	28
Ten Anker vzw	1
Zonnebloem vzw	1
De Poort – SVK	49
De Vlashaard – SHM	4
RSVK Waregem vzw – SVK	11
Wonen Regio Kortrijk	3
Woonsleutel vzw - SVK	13
De Kier	4
Unie der Zorgelozen	2
Straathoekwerk	21
T’hus Inloophuis	1
Welzijnsschakel Grenslicht	6
Politiezones	37
Stedelijk preventieteam	24
Onbekend	6
Totaal	1108

Er werden in totaal 1108 vragenlijsten ingediend. In een eerste fase van de analyse werden alle vragenlijsten nagekeken op dubbeltellingen aan de hand van de anonieme cliëntidentificator en op onvolledig ingevulde vragenlijsten of vragenlijsten waarbij cruciale informatie ontbrak. Het gaat dan om vragenlijsten waarbij de anonieme cliëntidentificator ontbrak en/of er geen informatie was ingevuld over de verblijfplaats van de persoon. Zonder deze informatie kan immers niet met zekerheid worden

nagegaan of een persoon dubbel geteld werd en of de persoon dak- of thuisloos is volgens de gehanteerde definitie.

De diensten vulden de vragenlijsten voornamelijk zelf in. Van alle vragenlijsten die werden behouden voor de analyse werd 7% samen met de persoon ingevuld en 93% enkel door de hulpverlener of medewerker van een dienst ingevuld.

Naast deze deelnemende diensten zijn er een aantal diensten die niet deelnamen aan de telling. Sommige diensten reageerden niet op de vraag om deel te nemen, andere organisaties gaven aan dat een deelname onmogelijk was wegens andere verplichtingen of tijdsgebrek. Nog andere diensten gaven aan over te weinig informatie te beschikken of niet in contact te staan met personen die volgens de gehanteerde definitie dak- of thuisloos zijn. Verder zorgde de COVID-19 pandemie ervoor dat sommige diensten moesten afhaken. Het kan zijn dat de personen waarmee deze diensten in contact komen door andere diensten gekend en meegeteld zijn. Maar het is ook mogelijk dat het werkelijke aantal dak- en thuisloze personen hoger ligt dan in dit onderzoek gerapporteerd wordt.

2.7 Doortrekkersterrein

In de telregio Zuid-West-Vlaanderen en meer bepaald in Kortrijk bevindt zich een doortrekkersterrein voor woonwagenbewoners. Dit terrein omvat twintig standplaatsen en een aantal gemeenschappelijke voorzieningen waaronder een sanitair blok. Bewoners betalen acht euro per dag exclusief elektriciteitskosten. Ze verblijven drie weken op het terrein en nadien moeten ze doortrekken naar een andere plaats.

Personen die in een woonwagen zonder domicilie verblijven, behoren tot de doelgroep van deze telling. Meer bepaald behoren zij tot de vijfde ETHOS Light categorie 'in niet-conventionele ruimte'. Na overleg met de coördinator van het doortrekkersterrein in Kortrijk werd echter beslist om de woonwagenbewoners op dit terrein niet mee te tellen aangezien ze niet tot de doelgroep van deze dak- en thuisloosheidtelling behoren vanwege verschillende redenen. Volgens de coördinator zijn de woonwagenbewoners op te delen in twee groepen bewoners. De eerste groep zijn voornamelijk personen uit Frankrijk die tijdelijk en vanwege hun werk in een woonwagen op het doortrekkersterrein verblijven. Ze hebben dus nog een andere, vaste woning in Frankrijk. Hun woonwagen is comfortabel en goed bewoonbaar. Ze verblijven tijdelijk in België om hun job uit te oefenen, zoals schilderwerken of andere klusjes bij mensen thuis. Deze personen werken meestal als zelfstandige en hebben hun eigen bedrijf. Hun kinderen volgen afstandsonderwijs. De tweede groep zijn personen die financieel kwetsbaarder zijn. Hun voornaamste activiteit is het opkopen van tweedehandswagens, deze op te knappen en vervolgens te verkopen. Ook zij hebben dus een relatief stabiel inkomen. De meeste bewoners hebben een postadres in Brussel of in Antwerpen, vaak bij families die hun post ontvangen en de bewoners verwittigen indien er post is aangekomen. Deze personen verblijven dus eigenlijk niet in een precare verblijfsituatie zoals de definitie van de telling voorstelt, maar verblijven vooral op het doortrekkersterrein om hun job te kunnen uitoefenen. Bovendien verbleven er op de teldag geen woonwagenbewoners op het doortrekkersterrein. Die dag werd het terrein immers in orde gebracht voor een volgende groep woonwagenbewoners.

3 Kwalitatief luik: reflecties op de resultaten en casussen

Naast deze cijfers brengen we ook de verhalen achter de cijfers in beeld. Hiervoor organiseren we een online focusgroep waarbij we de deelnemende organisaties uitnodigen. De eerste resultaten van de telling worden gepresenteerd en de deelnemers worden gevraagd om feedback te geven en om de cijfers te interpreteren. Daarnaast krijgen de deelnemers na het feedbackmoment een uitnodiging om een beknopte online vragenlijst⁵ in te vullen waarin gevraagd wordt om enkele casussen te beschrijven van dak- of thuisloze personen waarmee de diensten in contact staan.

Daarnaast organiseerden we een focusgroep met enkele dak- en thuisloze personen in de regio. We toonden hen enkele resultaten van de telling in Zuid-West-Vlaanderen en vroegen om hun feedback op deze resultaten alsook op de methode van de telling.

⁵ De vragenlijst is terug te vinden in de *Handleiding dak- en thuislozentelling voor lokale besturen* via https://media.kbs-frb.be/nl/media/7770/pub2021_3766_dakenthuisloosheid_handleiding_nl.pdf.

Hoofdstuk 3 De kwantitatieve resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we de kwantitatieve resultaten van de eerste dak- en thuislozentelling in Zuid-West-Vlaanderen. We bespreken het aantal getelde dak- en thuisloze personen en enkele profielkenmerken van deze groep. Vervolgens bekijken we enkele specifieke groepen in detail.

1 Het aantal dak- en thuisloze personen

In de nacht van 28 op 29 oktober 2021 werden 834 personen geteld die dak- of thuisloos zijn. Er werden ook 479 minderjarige kinderen geteld die deze preciaire verblijfplaats delen met hun ouder(s). In totaal telden we dus 1313 dak- of thuisloze volwassenen en kinderen in Zuid-West-Vlaanderen. Tabel 2 geeft een overzicht van de verblijfplaats van deze volwassenen en kinderen.

Tabel 2. Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen op 28-29 oktober 2021.

Totaal getelde personen		1313			
		Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
1	In openbare ruimte	16	1,9	1	0,2
2	In noodopvang	45	5,4	14	2,9
3	In opvang en tijdelijk verblijf	264	31,7	214	44,7
4	In instelling	99	11,9	20	4,2
5	In niet-conventionele ruimte	62	7,4	16	3,3
6	Bij familie en vrienden	259	31,1	109	22,8
	Totaal ETHOS Light	745	89,3	374	78,1
7	In woning met dreigende uithuiszetting	83	10,0	104	21,7
	Onbekend	6	0,7	1	0,2
	Totaal	834	100,0	479	100,0

De cijfers tonen dat de getelde personen in Zuid-West-Vlaanderen het vaakst in *opvang en tijdelijk verblijf*, bij *familie en vrienden* of in een *instelling* verbleven. Categorieën 1 tot 6 zijn de dak- en thuisloosheidscategorieën volgens de definitie van ETHOS Light. In totaal telden we 745 volwassenen en 374 minderjarige kinderen die dak- of thuisloos zijn volgens deze definitie. De categorieën 5 en 6 tonen de 321 *verborgen dak- en thuisloze personen*. De tabel leert ook dat het aantal zogenaamde *zichtbare* dak- en thuisloze personen of de personen die verblijven in de *openbare ruimte*, de *noodopvang* en in *opvang en tijdelijk verblijf*, ongeveer 40% (325 personen) van het totale aantal getelde personen uitmaken. Voor 6 personen (0,7%) is de verblijfplaats op 28-29 oktober 2021 *onbekend*.

In wat volgt wordt dieper ingegaan op de verdeling van de volwassenen binnen elke verblijfs categorie. De verblijfs situatie van de minderjarige kinderen bespreken we verder in dit hoofdstuk.

1.1 In openbare ruimte

In de nacht van 28 op 29 oktober 2021 verbleven 16 personen (2%) in de *openbare ruimte*.

1.2 In noodopvang⁶

Daarnaast telden we 45 personen (5%) die in de *noodopvang* verbleven.

1.3 In opvang en tijdelijk verblijf

Er verbleven 264 personen (32%) in *opvang en tijdelijk verblijf*. Tabel 3 toont in welke specifieke opvangcentra deze personen verbleven.

Tabel 3. Aantal volwassenen in opvang en tijdelijk verblijf op 28-29 oktober 2021⁷.

	Frequenties	%
Crisisopvang	29	11,2
Residentieel opvangcentrum	80	30,9
Begeleid wonen (zonder huurcontract)	17	6,6
Vluchthuis	3	1,2
Woonst korte duur lokaal bestuur	120	46,3
Woonst korte duur niet lokaal bestuur	2	0,8
Hotel, jeugdherberg	2	0,8
Opvangcentrum buiten de regio	1	0,4
Ander	5	1,9
Totaal	259	100,0

De grootste groep personen verbleef in een *woonst korte duur lokaal bestuur* (120 personen, 46%). Ongeveer een op drie personen verbleef in een *residentieel opvangcentrum* (80 personen, 31%). Een groep van 29 personen verbleef in *crisisopvang* (11%), 17 personen verbleven in een programma *begeleid wonen* zonder eigen huurcontract (7%).

Enkele personen verbleven in een *vluchthuis* (3 personen, 1%), in een *woonst korte duur niet lokaal bestuur* (2 personen, 0,4%) of in een *hotel of jeugdherberg* (2 personen, 0,4%). Een persoon verbleef in een opvangcentrum buiten de regio Zuid-West-Vlaanderen. Voor vijf personen werd een *andere verblijfplaats* aangeduid, zoals een studio voor dak- en thuisloze personen en een kerkgemeenschap. Voor vijf personen is deze informatie *onbekend*.

⁶ Het aanbod voor tijdelijke huisvesting in Zuid-West-Vlaanderen is naar inschatting ongeveer 258 tijdelijke wooneenheden, waaronder crisis-, doorgangs- en noodwoningen en LOI. De residentieële CAW-opvang omvat 95 plaatsen.

⁷ Voor enkele personen die in opvang en tijdelijk verblijf verbleven, werd de specifieke verblijfplaats niet ingevuld. Hierdoor komt het totale aantal personen in deze tabel niet overeen met het totale aantal personen in opvang en tijdelijk verblijf. Dit is ook het geval voor de andere tabellen in dit rapport.

1.4 In instelling

Een groep van 99 personen (12%) verbleef in *een instelling* die ze 1) reeds hadden moeten verlaten maar er langer verbleven wegens een gebrek aan een woonoplossing of 2) die ze voor 30 november 2021 moeten verlaten en geen stabiele woonoplossing hebben. Tabel 4 toont de verdeling van deze groep over de verschillende instellingen.

Tabel 4. Aantal volwassenen in een instelling op 28-29 oktober 2021.

	Frequenties	%
Gevangenis	23	23,2
Algemeen ziekenhuis	4	4,0
Psychiatrisch ziekenhuis of centrum	15	15,2
Jeugdhulp	13	13,1
Beschut Wonen	1	1,0
Lokaal Opvanginitiatief	39	39,4
Residentiële drughulp	3	3,0
Ander	1	1,0
Totaal	99	100,0

Ongeveer vier op tien personen verbleef in een *Lokaal Opvanginitiatief* (39 personen, 39%). Anderen verbleven in een *gevangenis* (23 personen, 23%), een *psychiatrisch ziekenhuis of centrum* (15 personen, 15%), een *jeugdhulpvoorziening* (13 personen, 13%), een *algemeen ziekenhuis* (4 personen, 4%), een voorziening *residentiële drughulp* (3 personen, 3%) of in een woning van *Beschut Wonen* (1 persoon, 1%). Een persoon verbleef in een *andere instelling*.

Tabel 5 geeft weer hoeveel personen deze instelling binnen de maand moesten verlaten en geen woonoplossing hadden en hoeveel personen langer in deze instelling verbleven wegens gebrek aan een woonoplossing. Ongeveer de helft van de personen behoort tot deze laatste groep en verbleef dus langer in de instelling wegens gebrek aan een andere woonoplossing (45 personen, 56%).

Tabel 5. Aantal volwassenen die instelling verlaten of er langer verblijven door gebrek aan een woonoplossing op 28-29 oktober 2021.

	Frequenties	%
Instelling verlaten binnen de maand zonder woonoplossing	18	22,2
Langer verblijf in instelling wegens gebrek aan woonoplossing	45	55,6
Onbekend	18	22,2
Totaal	81	100,0

1.5 In niet-conventionele ruimte

Een groep van 62 getelde personen (7%) verbleef in *een niet-conventionele ruimte*. De onderstaande tabel toont aan dat 17 personen in een *kraakpand* (27%) verbleven en 15 personen in een *woning zonder huurcontract* (24%). Anderen verbleven in een *woning zonder toegang tot basisvoorzieningen* zoals bijvoorbeeld een keuken of badkamer (11 personen, 18%), een *auto of vrachtwagen* (8 personen, 13%),

een *caravan*, *woonwagen*, *vakantiehuis zonder domicilie* (4 personen, 7%), een *garage* (3 personen, 5%) of een *tent* (2 personen, 3%). Voor twee personen is deze informatie *onbekend*.

Tabel 6. Aantal volwassenen in niet-conventionele ruimte op 28-29 oktober 2021.

	Frequenties	%
Garage	3	4,8
Kraakpand	17	27,4
Caravan, woonwagen, vakantiehuis zonder domicilie	4	6,5
Auto, vrachtwagen	8	12,9
Tent	2	3,2
Woning zonder huurcontract	15	24,2
Woning zonder toegang tot basisvoorzieningen	11	17,7
Onbekend	2	3,2
Totaal	62	100,0

1.6 Bij familie en vrienden

Een groep van 259 personen of 31% van de getelde dak- en thuisloze personen verbleef *bij familie en vrienden* wegens gebrek aan een andere woonoplossing.

1.7 Dreigende uithuiszetting

Er verbleven 83 personen (10%) *in een woning waar ze dreigen uit huis gezet te worden*, ten laatste op 30 november 2021. In tabel 7 staat de verdeling van deze groep volgens de reden van hun dreigende uithuiszetting.

Tabel 7. Aantal volwassenen die dreigen uit huis gezet te worden op 28-29 oktober 2021.

	Frequenties	%
Vonnis betekend	28	34,1
Onbewoonbaarheidsverklaring	10	12,2
Ongeschiktheidsverklaring	13	15,9
Opzegtermijn reeds verlopen	9	11,0
Opzegtermijn verloopt binnen de maand	19	23,2
Onbekend	3	3,7
Totaal	82	100,0

Voor een groep van 28 personen gaat het om een dreigende uithuiszetting wegens een *betekend vonnis* (34%). Ongeveer een op drie dreigt uit de woning gezet te worden door een *opzegtermijn die reeds verlopen is* (9 personen, 11%) of *zal verlopen binnen de maand* (19 personen, 23%). Voor de andere

personen gaat het om een *ongeschiktheidsverklaring* (13 personen, 16%) of een *onbewoonbaarheidsverklaring*⁸ (10 personen, 12%). Voor drie personen is deze informatie *onbekend*.

1.8 Verblijfplaats 15-28 oktober 2021

Naast de verblijfplaats van 28 op 29 oktober 2021 wordt ook de *verblijfplaats tijdens de twee weken voor de teldag* in kaart gebracht: er wordt aangegeven waar de persoon verbleef in de periode 15-28 oktober 2021. Aangezien de verblijfplaats in deze periode kan variëren, kunnen meerdere opties aangeduid worden. Tabel 8 toont de verblijfsituatie van de getelde personen in de periode 15-28 oktober 2021.

Tabel 8. *Verblijfplaats van volwassen dak- en thuisloze personen 15-28 oktober 2021.*

	Aantal volwassenen	%
1 In openbare ruimte	46	5,5
2 In noodopvang	57	6,8
3 In opvang en tijdelijk verblijf	277	33,2
4 In instelling	105	12,6
5 In niet-conventionele ruimte	86	10,3
6 Bij familie en vrienden	307	36,8
7 In woning met dreigende uithuiszetting	94	11,3
Onbekend	6	0,7
Totaal	834	100,0

In deze periode verbleven de getelde personen het vaakst bij *familie en vrienden* (307 personen, 37%), in *opvang en tijdelijk verblijf* (277 personen, 33%) en in een *instelling* (105 personen, 13%).

1.9 Verblijfsituatie 28-29 oktober en 15-28 oktober 2021

Om na te gaan op welke verschillende verblijfplaatsen de getelde personen verbleven, vergelijken we de cijfers van hun verblijfplaats op 28-29 oktober met hun verblijfplaats(en) in de periode 15-28 oktober. Tabel 9 toont deze resultaten.

⁸ Een ongeschiktheidsverklaring houdt in dat de woning minstens een ernstig gebrek heeft dat de levensomstandigheden van de bewoner(s) negatief beïnvloedt, maar geen direct gevaar vormt voor de veiligheid of gezondheid. Een ongeschikt- en onbewoonbaarheidsverklaring houdt in dat er minstens sprake is van een gebrek dat mensonwaardige levensomstandigheden veroorzaakt of dat een direct gevaar vormt voor de veiligheid of de gezondheid van de bewoner(s) (Vlaamse Overheid, 2020c).

Tabel 9. Verblijfplaats 15-28 oktober 2021 en verblijfplaats 28-29 oktober 2021.

		Verblijfplaats 28-29 oktober 2021		Verblijfplaats 15-28 oktober 2021				
		In openbare ruimte	In noodopvang	In opvang en tijdelijk verblijf	In instelling	In niet-conventionele ruimte	Bij familie en vrienden	In woning met dreigende uithuiszetting
1	In openbare ruimte	14	2	0	0	2	3	0
2	In noodopvang	17	37	13	3	14	21	0
3	In opvang en tijdelijk verblijf	4	5	250	5	1	10	6
4	In instelling	2	1	4	93	1	2	0
5	In niet-conventionele ruimte	4	2	2	0	58	12	3
6	Bij familie en vrienden	4	10	6	3	8	253	4
7	In woning met dreigende uithuiszetting	1	0	2	0	0	1	81
	Onbekend	0	0	0	1	2	5	0
	Totaal	46	57	277	105	86	307	94

Deze cijfers tonen dat verschillende dak- en thuisloze personen in deze periode wisselen tussen verschillende verblijfplaatsen. Bovendien liggen de aantallen voor alle verblijfplaatsen beduidend hoger dan de aantallen op de teldag.

Zo verbleven er in de periode 15-28 oktober 2021 46 personen minstens één keer in de *openbare ruimte*. Van deze 46 personen verbleven er in de nacht van 28 op 29 oktober 2021 14 personen in de openbare ruimte, 17 personen in de noodopvang, vier personen in opvang en tijdelijk verblijf, twee personen in een instelling, vier personen in een niet-conventionele ruimte, vier personen bij familie en vrienden en één persoon in een woning met dreigende uithuiszetting.

Daarnaast verbleven 57 personen minstens één keer in de *noodopvang* in de periode 15-28 oktober 2021. De meeste personen verbleven ook in de nacht van 28 op 29 oktober in de noodopvang (37 personen) of verbleven bij familie en vrienden (10 personen).

Een groep van 277 personen verbleef tussen 15 en 28 oktober 2021 minstens één keer in *opvang en tijdelijk verblijf*. De meerderheid verbleef hier ook in de nacht van 28 op 29 oktober 2021, 13 personen verbleven die nacht in de noodopvang.

Verder verbleven 105 personen minstens één keer in een *instelling* in de periode 15-28 oktober 2021. De grootste groep verbleef ook in de nacht van 28 op 29 oktober 2021 in een instelling (93 personen), anderen verbleven in opvang en tijdelijk verblijf (5 personen), in noodopvang (3 personen) of bij familie en vrienden (3 personen).

Tussen 15 en 28 oktober 2021 verbleven 86 personen minstens één keer in een *niet-conventionele ruimte*. De meerderheid verbleef ook in de nacht van 28 op 29 oktober in een niet-conventionele ruimte, 14 personen verbleven die nacht in de noodopvang. De andere personen verbleven in de openbare

ruimte (2 personen), opvang voor tijdelijk verblijf (1 persoon), een instelling (1 persoon) of bij familie en vrienden (8 personen).

Verder telden we 307 personen die in de periode 15-28 oktober *bij familie en vrienden* verbleven. De grootste groep verbleef ook in de nacht van 28 op 29 oktober 2021 bij familie en vrienden (253 personen). Anderen verbleven in noodopvang (21 personen), in een niet-conventionele ruimte (12 personen), in opvang en tijdelijk verblijf (10 personen), in de openbare ruimte (3 personen), in een instelling (2 personen) of in een woning met dreigende uithuiszetting (1 persoon). Voor vijf personen is de verblijfsituatie in de nacht van 28 op 29 oktober 2021 onbekend.

Ten slotte verbleven 94 personen twee weken voor de teldag minstens één keer in een woning met dreigende uithuiszetting, waarvan 81 personen ook in een woning met dreigende uithuiszetting verbleven in de nacht van 28 op 29 oktober. Anderen verbleven in opvang en tijdelijk verblijf (6 personen), in een niet-conventionele ruimte (3 personen) of bij familie en vrienden (4 personen).

1.10 Aantal dak- en thuisloze personen per stad en gemeente

Tabel 10 toont per stad en gemeente hoeveel getelde dak- en thuisloze volwassen personen er verbleven in de nacht van 28-29 oktober 2021. De meeste getelde personen verbleven in Kortrijk (376 personen, 46%), Menen (74 personen, 9%) en Harelbeke (65 personen, 8%). Een groep van 61 personen verbleef in een stad of gemeente buiten Zuid-West-Vlaanderen. Voor de overige personen werd niet gespecificeerd in welke stad of gemeente deze personen verbleef.

Tabel 10. Aantal volwassenen per gemeente/stad op 28-29 oktober 2021.

Gemeente/stad	Aantal volwassenen	%
Anzegem	16	2,0
Avelgem	14	1,7
Deerlijk	14	1,7
Harelbeke	65	8,0
Kortrijk	376	46,4
Kuurne	17	2,1
Lendelede	1	0,1
Menen	74	9,1
Spiere-Helkijn	2	0,2
Waregem	48	5,9
Wervik	24	3,0
Wevelgem	22	2,7
Wielsbeke	5	0,6
Zwevegem	42	5,2
Ander	61	7,5
Onbekend	30	3,7
Totaal	811	100,0

Onderstaande tabel toont per gemeente hoeveel direct betrokken kinderen er verbleven in de nacht van 28-29 oktober 2021. De grootste groepen direct betrokken kinderen verbleven in Kortrijk (194 kinderen, 41%), Menen (67 kinderen, 14%) en Harelbeke (49 kinderen, 10%).

Tabel 11. Aantal direct betrokken kinderen per gemeente/stad op 28-29 oktober 2021.

Gemeente/stad	Aantal kinderen	%
Anzegem	7	1,5
Avelgem	7	1,5
Deerlijk	11	2,3
Harelbeke	49	10,4
Kortrijk	194	41,3
Kuurne	14	3,0
Lendelede	0	0,0
Menen	67	14,3
Spiere-Helkijn	0	0,0
Waregem	29	6,2
Wervik	19	4,0
Wevelgem	16	3,4
Wielsbeke	3	0,6
Zwevegem	27	5,8
Ander	19	4,0
Onbekend	8	1,7
Totaal	470	100,0

Tabel 12 geeft per stad en gemeente de verblijfplaats van de getelde personen weer, alsook het aandeel dak- en thuisloze personen per 1000 inwoners. Het aandeel dak- en thuisloze personen per 1000 inwoners is het hoogst in Kortrijk (4,80), Harelbeke (2,24) en Menen (2,18).

Tabel 12. Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen per gemeente/stad op 28-29 oktober 2021.

Stad/gemeente	Verblijfplaats 28-29 oktober 2021								Totaal	Aandeel per 1000 inwoners
	In openbare ruimte	In noodopvang	In opvang en tijdelijk verblijf	In instelling	In niet-conventionele ruimte	Bij familie/vrienden	In woning met dreigende uithuiszetting	Onbekend		
Anzegem	1	0	5	8	0	2	0	0	16	1,07
Avelgem	0	0	8	3	0	3	0	0	14	1,36
Deerlijk	0	0	8	0	0	5	1	0	14	1,13
Harelbeke	0	1	9	13	5	21	15	1	65	2,24
Kortrijk	13	39	152	22	32	99	18	1	376	4,80
Kuurne	0	0	3	3	1	8	2	0	17	1,22
Lendelede	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,17
Menen	0	1	9	8	6	33	17	0	74	2,18
Spiere-Helkijn	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,98
Waregem	0	0	18	10	3	11	6	0	48	1,23
Wervik	0	0	8	0	2	12	2	0	24	1,26
Wevelgem	0	0	4	4	1	8	5	0	22	0,70
Wielsbeke	0	0	2	0	1	2	0	0	5	1,07
Zwevegem	0	0	19	0	2	11	10	0	42	1,36

2 De profielkenmerken

2.1 Geslacht en leeftijd

De meerderheid van de getelde personen is *man* (554 personen, 66%). Ongeveer een op drie getelde personen is *vrouw* (278 personen, 33%), twee personen omschrijven hun geslacht als *X* (0,2%).

Tabel 13. Geslacht van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	Percentage
Man	554	66,4
Vrouw	278	33,3
X	2	0,2
Totaal	834	100,0

De verdeling van de *leeftijdscategorieën* toont een grote groep jongvolwassenen: ongeveer een op vijf van alle getelde personen is 18 tot 25 jaar (183 personen, 22%). Bijna twee op drie is jonger dan 40 jaar

(531 personen, 64%). Ongeveer 6 procent is ouder dan 60 jaar (51 personen), drie personen zijn ouder dan 80 jaar. Verder telden we 18 personen tussen 16 en 17 jaar (2%)⁹.

Tabel 14. Leeftijd van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	Percentage
16-17 jaar	18	2,2
18-25 jaar	183	21,9
26-29 jaar	87	10,4
30-39 jaar	243	29,1
40-49 jaar	166	19,9
50-59 jaar	76	9,1
60-69 jaar	36	4,3
70-79 jaar	12	1,4
+ 80 jaar	3	0,4
Onbekend	10	1,2
Totaal	834	100,0

Er vallen enkele verschillen op tussen de verschillende verblijfplaatscategorieën op 28-29 oktober en geslacht en leeftijd. De getelde mannen zijn in elke categorie de grootste groep en de grootste verschillen tussen mannen en vrouwen blijken bij verblijf in de openbare ruimte (88% personen die in de openbare ruimte verbleven zijn man), in noodopvang (82%), in instelling (82%) en in niet-conventionele ruimte (79%). De verschillen zijn minder groot in opvang en tijdelijk verblijf (61%), bij familie en vrienden (63%) en in een woning met dreigende uithuiszetting (58%).

Voor de leeftijdscategorieën blijken de 26 tot 29-jarigen samen met de 30 tot 39-jarigen de grootste groepen bij de verblijfplaats in de openbare ruimte (respectievelijk 38% en 25%). Bij de verblijfplaats in noodopvang vormen de 30 tot 39-jarigen (28%) en 40 tot 49-jarigen (30%) de grootste groepen. In opvang en tijdelijk verblijf zijn de 18 tot 25-jarigen (20%), 30 tot 39-jarigen (27%) en 40 tot 49-jarigen (21%) de grootste groepen. Bij verblijf in een instelling zijn dat de 18 tot 25-jarigen (22%) en de 30 tot 39-jarigen (33%). Voor de verblijfplaats in een niet-conventionele ruimte zijn de 30 tot 39-jarigen (33%) en de 40 tot 49-jarigen (25%) de grootste groepen. Bij de verblijfplaats familie en vrienden zijn dat de 18 tot 25-jarigen (32%) en de 30 tot 39-jarigen (28%). Bij de laatste categorie, in woning met dreigende uithuiszetting, vormen de 30 tot 39-jarigen (36%) samen met de 40 tot 49-jarigen (36%) de grootste groepen.

2.2 Nationaliteit en geboorteland

Ongeveer twee op drie van de getelde dak- en thuisloze personen heeft de *Belgische nationaliteit* (64%), ongeveer een derde heeft een *andere nationaliteit* (35%). De meest voorkomende andere nationaliteiten zijn Afghanistan (30 personen, 4%), Marokko (28 personen, 3%), Palestina (22 personen, 3%), Syrië (22 personen, 3%), Somalië (18 personen, 2%), Algerije (14 personen, 2%), Frankrijk (13

⁹ Het gaat om minderjarige dak- en thuisloze personen die niet bij een volwassen persoon verblijven. Deze personen behoren niet tot de groep minderjarige kinderen, die verder in dit hoofdstuk besproken wordt.

personen, 2%) en Rusland (11 personen, 1%). Zeven personen zijn *staatloos* en voor negen personen is de nationaliteit *onbekend*.

Tabel 15. Wettelijke nationaliteit van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	Percentage
Belgische nationaliteit	530	63,5
Andere nationaliteit	288	34,5
Staatloos	7	0,8
Onbekend	9	1,1
Totaal	834	100,0

De helft van de getelde personen is in *België* geboren (434 personen, 52%). De meest voorkomende andere geboortelanden zijn Marokko (53 personen, 6%), Afghanistan (31 personen, 4%), Somalië (29 personen, 4%), Syrië (24 personen, 3%), Palestina (20 personen, 2%), Frankrijk (19 personen, 2%), Algerije (16 personen, 2%) en Rusland (14 personen, 2%). Voor 33 personen is het geboorteland *onbekend*.

Wanneer de getelde dak- of thuisloze personen een andere nationaliteit dan de Belgische nationaliteit hebben, hebben ze het vaakst *permanent verblijfsrecht* (105 personen, 13%). Een groep van 81 personen heeft *tijdelijk verblijfsrecht*¹⁰ (10%). Een groep van 50 personen verblijft *onwettig* in België (6%) en de verblijfstitel van 11 personen is *in procedure*¹¹ (1%). Voor 46 personen is het verblijfsstatuut *onbekend* (6%). Voor de personen met een andere nationaliteit dan de Belgische wordt ook naar de *verblijfsdocumenten* gevraagd¹². Hierbij kunnen meerdere antwoorden worden aangeduid. Tabel 16 toont de resultaten.

Tabel 16a. Verblijfsdocumenten van de getelde niet-Belgen en staatloze personen.

	Aantal volwassenen	%
A - Bewijs van inschrijving in het Vreemdelingenregister voor derdelanders - beperkte duur	74	25,2
B - Bewijs van Inschrijving in het Vreemdelingenregister voor derdelanders - onbeperkte duur	36	12,2
C - Verblijfskaart voor gevestigde vreemdeling of voor Zwitser met (duurzaam) verblijf	11	3,7
D - Verblijfsvergunning voor langdurig ingezetene	1	0,3
E - Verklaring van inschrijving voor Unieburgers met verblijf van meer dan drie maanden	10	3,4
E+ - Verblijfskaart voor Unieburgers met duurzaam verblijf	17	5,8

¹⁰ Een tijdelijk verblijfsrecht is een verblijfsrecht dat beperkt is in de tijd en/of voorwaardelijk is. Het kan stopgezet worden als niet aan de voorwaarden is voldaan.

¹¹ Een verblijfstitel in procedure houdt in dat deze personen zich in een fase, gaande van het verzoek voor een verblijfsrecht tot de uiteindelijke beslissing, bevinden. Tijdens deze hangende procedure hebben deze personen geen wettig verblijf (Agentschap Integratie en Inburgering, 2020).

¹² Er werd gekozen voor de term verblijfsdocumenten als noemer (niet in juridisch-technische zin).

Tabel 16b. Verblijfsdocumenten van de getelde niet-Belgen en staatloze personen.

	Aantal volwassenen	%
F - Verblijfskaart voor derdelands familielid van Unieburger of Belg -procedure gezinshereniging	8	2,7
F+ - Duurzaam verblijfskaart voor derdelands familielid van Unieburger of Belg	13	4,4
H - Europese blauwe kaart voor hoogopgeleide werknemer	0	0,0
Attest van immatriculatie (oranje kaart)	5	1,7
Bijlage 3 – Aankomstverklaring voor derdelanders in kort verblijf	0	0,0
Bijlage 13 – Bevel om het grondgebied te verlaten	13	4,4
Bijlage 15 – Attest dat voorlopig het verblijf dekt	8	2,7
Bijlage 26 – Registratie asielaanvraag	0	0,0
Bewijs van aanmelding – Verzoek om internationale bescherming	0	0,0
Ontvangstbewijs artikel 9 bis – Humanitaire regularisatie, een machtiging tot verblijf voor meer dan 3 maanden ¹³	0	0,0
Ander	16	5,4
Onbekend	84	28,6
Totaal	215	100,0

Een op vier getelde personen die niet de Belgische nationaliteit heeft, heeft een *verblijfsdocument A* (74 personen, 25%). Voor 84 personen is deze informatie *niet gekend* (29%).

Bij sommige verblijfplaatscategorieën verschuiven deze verdelingen voor nationaliteit en geboorteland. Ongeveer drie op vier personen die in de openbare ruimte verbleef, heeft een andere nationaliteit dan de Belgische nationaliteit. Zo verbleven er verhoudingsgewijs meer personen met een niet-Belgische nationaliteit in de openbare ruimte (73% personen die in de openbare ruimte verbleven hebben niet de Belgische nationaliteit). Dit wil zeggen dat de grote meerderheid van de personen die in de openbare ruimte verbleven, een niet-Belgische nationaliteit heeft. In de andere verblijfplaatscategorieën verbleven er verhoudingsgewijs minder personen die niet de Belgische nationaliteit hebben, zoals in noodopvang (28%) en bij familie en vrienden (30%). De verschillen zijn minder groot in opvang en tijdelijk verblijf (35%), in niet-conventionele ruimte (37%) en in woning met dreigende uithuiszetting (40%). Deze resultaten zijn vergelijkbaar met de resultaten voor geboorteland, maar de verschillen zijn minder groot. Er verbleven verhoudingsgewijs meer personen die niet in België geboren zijn in de openbare ruimte (73%). In de andere categorieën blijken er minder verschillen te zijn: in noodopvang (43%), in opvang en tijdelijk verblijf (48%), in instelling (50%), in niet-conventionele ruimte (46%), bij familie en vrienden (42%) en in een woning met dreigende uithuiszetting (42%).

De verdelingen verschuiven ook voor de verblijfstitel van personen met een andere nationaliteit dan de Belgische. Een op drie personen die in de openbare ruimte verbleef, verblijft onwettig in België: 46% van alle personen die in de openbare ruimte verbleven, verbleven onwettig in België. Ook in noodopvang verbleven er verhoudingsgewijs meer personen met onwettig verblijf (25%), naast personen met permanent verblijfsrecht (33%). In opvang en tijdelijk verblijf verbleven er meer personen

¹³ Bijlage 13 en artikel 9 bis zijn geen verblijfsdocumenten aangezien er geen verblijfsrecht aan gekoppeld is maar zijn in deze tabel opgenomen voor de volledigheid.

met permanent verblijfsrecht (55%) en met tijdelijk verblijfsrecht (36%). Dat was ook zo voor de verblijfplaats in een instelling, waar er meer personen met permanent verblijfsrecht (28%) en met tijdelijk verblijfsrecht (38%) verbleven. In niet-conventionele ruimte en bij familie en vrienden verbleven er verhoudingsgewijs meer personen met een onwettig verblijf in België (respectievelijk 50% en 34%). Verder verbleven er in een woning met dreigende uithuiszetting meer personen met een permanent verblijfsrecht (46%).

2.3 Samenstelling huishouden

Het *huishouden* bestaat uit de personen met wie de dak- of thuisloze persoon een verblijfplaats deelt. Het gaat om de personen met wie de persoon samenleeft en om private huishoudens (bijvoorbeeld geen studentenhuizen). Wanneer een persoon tijdelijk bij familie en vrienden inwoont, behoren deze personen niet tot het huishouden aangezien het voor deze personen niet om een tijdelijke verblijfplaats gaat. Het gaat ook telkens om de feitelijke situatie, ongehuwde partners worden aangeduid als partners.

Bij de groep *minderjarige kinderen* onderscheiden we twee groepen: 1) de direct betrokken kinderen die de verblijfsituatie delen met hun ouder(s) en 2) de indirect betrokken kinderen die niet de verblijfsituatie delen met hun ouder(s). Het gaat telkens om de kinderen van de persoon en/of de kinderen van de partner van de persoon.

Tabel 17. Samenstelling huishouden van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Alleenstaand zonder kinderen	501	60,2
Alleenstaand met kind(eren)	118	14,2
Met partner zonder kinderen	38	4,6
Met partner met kind(eren)	104	12,5
Met ouder(s) zonder kinderen	21	2,5
Met ouder(s) met kind(eren)	11	1,3
Ander familieverband zonder kinderen	14	1,7
Ander familieverband met kind(eren)	6	0,7
Onbekend	19	2,3
Totaal	832	100,0

Ongeveer twee op drie getelde dak- of thuisloze personen is *alleenstaand zonder kinderen* (501 personen, 60%). Binnen deze groep hebben 82 personen wel indirect betrokken kinderen. Verder zijn 118 personen *alleenstaande met direct betrokken kind(eren)* (14%). Ongeveer 17% leeft samen met een partner: 38 personen leven *samen met hun partner zonder kinderen* (5%), 104 personen leven *samen met hun partner en kind(eren)* (13%). Daarnaast verblijven er 31 personen met hun ouder(s) (4%) waarvan 11 personen met direct betrokken kinderen (1%). Verder in dit hoofdstuk bespreken we de getelde personen met direct en indirect betrokken kind(eren) meer in detail.

Tabel 18. Aantal getelde dak- en thuisloze personen met minderjarige kinderen.

	Aantal personen met direct betrokken kinderen		Aantal personen met indirect betrokken kinderen	
	Frequenties	%	Frequenties	%
0	577	70,8	484	72,7
1	76	9,3	60	9,0
2	50	6,1	38	5,7
3	35	4,3	13	2,0
4	23	2,8	8	1,2
5	16	2,0	3	0,5
6	10	1,2	3	0,5
7	10	1,2	0	0,0
8 of meer	2	0,2	1	0,2
Onbekend	16	2,0	56	8,4
Totaal	815	100,0	666	100,0

De meerderheid van de getelde personen heeft *geen direct betrokken kinderen* (577 personen, 71%). Meer dan een kwart heeft minstens *een minderjarig direct betrokken kind* (222 personen, 27%). Bij 146 personen gaat het om minstens *twee direct betrokken kinderen* (18%), 96 personen hebben minstens *drie direct betrokken kinderen* (12%). Voor 16 personen is deze informatie *niet gekend* (8%).

Daarnaast heeft de meerderheid van de getelde personen *geen indirect betrokken kinderen* (484 personen, 73%). Ongeveer een op vijf heeft minstens *een indirect betrokken kind* (126 personen, 19%). Deze informatie is *niet gekend* voor 56 personen (8%).

De verdeling van de samenstelling van het huishouden wijzigt in bepaalde verblijfplaatscategorieën. Verhoudingsgewijs verbleven er in de openbare ruimte meer alleenstaanden zonder kinderen (88% personen die in de openbare ruimte verbleven, zijn alleenstaanden zonder kinderen). Ook in noodopvang verbleven voornamelijk alleenstaanden zonder kinderen (80%). Verder verbleven er in opvang en tijdelijk verblijf verhoudingsgewijs meer alleenstaanden met direct betrokken kinderen (22%) en meer personen met een partner en kinderen (19%). In een instelling verbleven er meer alleenstaanden zonder kinderen (74%) en personen die bij hun ouders verblijven, al dan niet met kinderen (10%). In een niet-conventionele ruimte verbleven er meer alleenstaanden zonder kinderen (77%) en bij familie en vrienden verbleven er meer alleenstaanden zonder kinderen (65%) en personen die bij hun ouders verblijven, al dan niet met kinderen (6%). In een woning met dreigende uithuiszetting verbleven ten slotte meer koppels zonder kinderen (10%) en koppels met kinderen (34%).

2.4 Gezondheid

Tabel 19 toont de verdeling van *gezondheidsproblemen* van de getelde dak- en thuisloze personen. Er kunnen meerdere gezondheidsproblemen aangeduid worden. Aangezien de meeste vragenlijsten door een hulpverlener of medewerker van de dienst werden ingevuld zonder de aanwezigheid van de dak- of thuisloze persoon, gaat het steeds om een inschatting van deze gezondheidsproblemen.

Ongeveer een op drie van de getelde dak- en thuisloze personen heeft *geen gezondheidsproblemen* (285 personen, 34%). Bij 224 personen is er sprake van (vermoedelijke) *psychische of psychiatrische*

problemen (27%). Ongeveer een op vier kampt met (vermoedelijke) *verslavingsproblemen* (201 personen, 24%). Verder hebben 115 personen *chronische lichamelijke problemen* (14%), 70 personen een (vermoedelijke) *verstandelijke beperking* (9%) en 42 personen een *fysieke beperking* (5%). Bij 122 personen is hun gezondheidssituatie *onbekend* (15%). Vijf personen kampen met *andere gezondheidsproblemen* (1%).

Tabel 19. Gezondheidsproblemen van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Geen gezondheidsproblemen	285	34,4
Chronische lichamelijke problemen	115	13,9
Fysieke beperking	42	5,1
Verstandelijke beperking	70	8,5
Psychische/psychiatrische problemen	224	27,1
Verslavingsproblemen	201	24,3
Andere gezondheidsproblemen	5	0,6
Onbekend	122	14,7
Totaal	828	100,0

Een groep van 106 personen kampt zowel met een (vermoedelijke) psychische/psychiatrische problematiek als met een (vermoedelijke) verslavingsproblematiek (13%). Bij 34 personen is er sprake van zowel (vermoedelijke) psychische/psychiatrische problemen als van een (vermoedelijke) verstandelijke beperking (4%). Een groep van 29 personen heeft zowel een (vermoedelijke) verstandelijke beperking als een (vermoedelijke) verslavingsproblematiek (4%).

Er zijn enkele verschillen in de verdelingen van deze gezondheidsproblemen tussen de verschillende verblijfplaatscategorieën. Zo blijkt dat er in de noodopvang verhoudingsgewijs meer personen verbleven met chronische lichamelijke problemen (20% personen die in de noodopvang verbleven hebben chronische lichamelijke problemen), met een (vermoedelijke) verstandelijke beperking (20%), met (vermoedelijke) psychische/psychiatrische problemen (42%) en met een (vermoedelijke) verslavingsproblematiek (36%). Verder verbleven er in een instelling verhoudingsgewijs meer personen met chronische lichamelijke problemen (19%), met (vermoedelijke) psychische/psychiatrische problemen (36%) en met een (vermoedelijke) verslavingsproblematiek (29%). Ten slotte verbleven er in een niet-conventionele ruimte meer personen met (vermoedelijke) psychische/psychiatrische problemen (34%).

2.5 Verleden in een instelling

De vraag omtrent een *verleden verblijf* werd bevestigd voor een verleden verblijf in *gevangenis, jeugdhulpvoorziening* en *psychiatrisch ziekenhuis/centrum*. Tabel 20 geeft de resultaten weer.

Een groep van 115 personen verbleef ooit in een *gevangenis* (14%). Ongeveer een op tien van de getelde personen verbleef ooit in een *jeugdhulpvoorziening* (90 personen, 11%). Verder verbleven 130 personen ooit in een *psychiatrisch ziekenhuis of centrum* (16%). Een groep van 292 getelde personen heeft *geen* verleden verblijf in een van de opgesomde instellingen (35,3%).

Tabel 20. Verleden verblijf in een instelling van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Gevangenis		
Ja	115	13,9
Neen	470	56,6
Onbekend	245	29,5
Totaal	830	100,0
Jeugdhulpvoorziening		
Ja	90	10,9
Neen	442	53,4
Onbekend	295	35,7
Totaal	827	100,0
Psychiatrisch ziekenhuis/centrum		
Ja	130	15,8
Neen	397	48,1
Onbekend	298	36,1
Totaal	825	100,0

Deze verhoudingen wijzigen tussen de verschillende verblijfplaatscategorieën. In de noodopvang verbleven er verhoudingsgewijs meer personen die ooit in een gevangenis verbleven (22% personen die in de noodopvang verbleven, verbleven ooit in een gevangenis) en ooit in een psychiatrisch ziekenhuis of centrum verbleven (31%). Ten slotte verbleven er meer personen in een instelling die ooit in een gevangenis verbleven (27%), ooit in een jeugdhulpvoorziening verbleven (17%) en ooit in een psychiatrisch ziekenhuis of centrum verbleven (32%).

2.6 Inkomensbronnen

Tabel 21 toont de mogelijke *inkomensbronnen* van de getelde dak- en thuisloze personen. Er kunnen meerdere inkomensbronnen worden aangeduid.

De meest voorkomende inkomensbronnen zijn een (*equivalent*) *leefloon* (227 personen, 27%) of een *vast of tijdelijk werk* (206 personen, 25%). De andere meest voorkomende inkomensbronnen zijn *ziekte- of invaliditeitsuitkering* (121 personen, 15%) en *werkloosheidsuitkering* (106 personen, 13%). Meer dan de helft van de personen ontvangt een vervangingskomen of -uitkering (471 personen, 57%). Een groep van 122 personen heeft echter *geen enkele inkomensbronnen* (15%). Voor 14 personen wordt aangegeven dat ze (ook) *andere* inkomensbronnen hebben, zoals een groeipakket, opleidingsvergoeding, uitkering van de arbeidsongevallenverzekering, vrijwilligersvergoeding en zorgbudget voor mantelzorg.

Tabel 21. Inkomensbronnen van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Vast of tijdelijk werk	206	24,7
Werkloosheidsuitkering	106	12,7
Ziekte- of invaliditeitsuitkering	121	14,5
(Equivalent) Leefloon	227	27,3
Uitkering handicap (IVT-IT)	35	4,2
Pensioen	20	2,4
Informeel inkomen	32	3,8
Geen inkomen	122	14,6
Ander	14	1,7
Onbekend	56	6,7
Totaal	833	100,0

In de openbare ruimte verbleven er verhoudingsgewijs meer personen zonder enig inkomen (25% personen die in de openbare ruimte verblijven hebben geen inkomen). In de noodopvang verbleven er meer personen met een werkloosheidsuitkering (22%), met een ziekte- of invaliditeitsuitkering (22%) en met een informeel inkomen (16%). In opvang en tijdelijk verblijf verbleven er meer personen met een inkomen uit werk (30%) en met een (equivalent) leefloon (35%). Verder verbleven er in een instelling verhoudingsgewijs meer personen met een (equivalent) leefloon (33%) en personen zonder een inkomen (32%). In niet-conventionele ruimte verbleven er meer personen met een informeel inkomen (10%) en personen zonder een inkomen (26%). Ten slotte verbleven er meer personen in een woning met dreigende uithuiszetting met inkomen uit werk (36%).

2.7 Begeleiding door en referentieadres bij OCMW

Tabel 22 en 23 tonen of de getelde dak- of thuisloze personen *actieve begeleiding krijgen van een OCMW* en of ze al dan niet *een referentieadres* hebben bij een OCMW.

Ongeveer twee op drie getelde dak- of thuisloze personen wordt *actief begeleid* door een OCMW (526 personen, 63,5%). Voor de meeste personen gaat het om begeleiding van het OCMW in de stad of gemeente waar ze de voorbije nacht verbleven (445 personen, 54%). Voor 81 personen gaat het om begeleiding van een OCMW in een andere stad of gemeente, waarbij 13 personen begeleiding krijgen van een OCMW buiten Zuid-West-Vlaanderen. Ongeveer een derde van de getelde personen ontvangt echter *geen begeleiding* (243 personen, 29%). Voor 59 personen is deze informatie *niet gekend* (7%).

Tabel 22. Hulp en/of actieve begeleiding van OCMW voor de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Ja, door het OCMW van de stad/gemeente waar de persoon de voorbijgaande nacht verbleef	445	53,7
Ja, door een OCMW van een andere stad/gemeente	81	9,8
Neen	243	29,3
Onbekend	59	7,1
Totaal	828	100,0

De grote meerderheid van de getelde personen heeft *geen referentieadres*¹⁴ bij een OCMW (657 personen, 80%). Een groep van 127 personen heeft wel *een referentieadres* bij een OCMW (16%), waarvan 85 personen in de stad of gemeente van het OCMW waar ze de vorige nacht verbleven (10%). De meeste personen die een referentieadres hebben bij een OCMW van een andere stad of gemeente, hebben een referentieadres bij een OCMW in Zuid-West-Vlaanderen, tien personen hebben een referentieadres buiten deze regio. Voor 42 personen is deze informatie over het referentieadres *niet gekend* (5%).

Tabel 23. Referentieadres bij OCMW voor de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Ja, bij het OCMW van de stad/gemeente waar de persoon de voorbijgaande nacht verbleef	85	10,3
Ja, bij een OCMW van een andere stad/gemeente	42	5,1
Neen	657	79,5
Onbekend	42	5,1
Totaal	826	100,0

Deze verdelingen wijzigen bij bepaalde verblijfplaatscategorieën. In opvang voor tijdelijk verblijf zijn er verhoudingsgewijs meer personen die begeleid worden door een OCMW (respectievelijk 75%). Wat betreft referentieadres blijken personen die in noodopvang en in een instelling verbleven, verhoudingsgewijs vaker een referentieadres te hebben (respectievelijk 35% en 22%).

3 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

3.1 Aanleiding(en) voor dak- en thuisloosheid

Er zijn verschillende *aanleidingen* mogelijk voor het verlies van woonzekerheid. We geven een overzicht in tabel 24. Er kunnen meerdere aanleidingen tegelijkertijd aangeduid worden.

Tabel 24a. Aanleiding verlies woonzekerheid van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Relatieproblemen	175	21,1
Conflict met familie/vrienden	174	21,0
Actie van de huisbaas: uithuiszetting	156	18,8
Actie van de huisbaas: verkoop, renovatie	34	4,1
Ongeschikte/onbewoonbare woning	76	9,2
Einde van de huurovereenkomst	50	6,0
Psychische problematiek	99	12,0

¹⁴ Om als dak-of thuisloze persoon een referentieadres te vragen aan een OCMW moet voldaan zijn aan de volgende voorwaarden: 1) dak- of thuisloos zijn, 2) niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, 3) onvoldoende bestaansmiddelen hebben om zelf voor een woning te zorgen, 4) beroep doen op een OCMW voor dienstverlening. Personen met een onwettig verblijf komen niet in aanmerking. Meer informatie via <https://www.vlaanderen.be/referentieadres>.

Tabel 24b. Aanleiding verlies woonzekerheid van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Verslaving	88	10,6
Werkloosheid	33	4,0
Financiële redenen	145	17,5
Ontslag uit een instelling	108	13,0
Geweld	36	4,3
Immigratie	88	10,6
Overmacht	14	1,7
Overlijden	7	0,8
Ander	17	2,1
Onbekend	56	6,8
Totaal	828	100,0

De meest voorkomende aanleidingen voor het verlies van woonzekerheid zijn *relatieproblemen* (175 personen, 21%), *conflict met familie of vrienden* (174 personen, 21%), *uithuiszetting door huisbaas* (156 personen, 19%), *financiële redenen* (145 personen, 18%), *ontslag uit een instelling* (108 personen, 13%) en *psychische problematiek* (99 personen, 12%).

Voor 56 personen is de aanleiding *niet gekend* (7%). Voor ongeveer 2% (17 personen) wordt een (bijkomende) *andere* aanleiding gegeven zoals de persoon beëindigde zelf het huurcontract, wegens ziekte of dak- of thuisloosheid van een ouder, wegens onwettig verblijf in België en wegens een veroordeling.

Tussen de verschillende verblijfplaatscategorieën wijzigen deze verdelingen voor sommige aanleidingen. Zo verbleven er in de openbare ruimte verhoudingsgewijs meer personen die dak- en thuisloos zijn wegens een psychische problematiek (19% personen die in de openbare ruimte verbleven, verloren hun woonzekerheid wegens een psychische problematiek). In de noodopvang verbleven meer personen die dak- en thuisloos zijn wegens een uithuiszetting door de huisbaas (27%), conflict met familie of vrienden (29%), een psychische problematiek (36%), werkloosheid (22%) en financiële redenen (31%). In een instelling verbleven er meer personen wegens een psychische problematiek (21%), een verslavingsproblematiek (20%), ontslag uit een instelling (49%) en immigratie (18%). Verder verbleven er verhoudingsgewijs meer personen in een niet-conventionele ruimte die dak- of thuisloos zijn wegens einde van een huurovereenkomst (11%), een psychische problematiek (18%) en immigratie (24%) en bij familie en vrienden meer personen wegens relatieproblemen (26%) en conflict met familie of vrienden (31%). Ten slotte verbleven er meer personen in een woning met dreigende uithuiszetting die dak- of thuisloos zijn vanwege een uithuiszetting door de huisbaas (35%), renovatie of verkoop van de woning door de huisbaas (12%) en einde van de huurovereenkomst (40%).

3.2 Duur van dak- en thuisloosheid

Vervolgens brengen we ook de *duur* van de dak- en thuisloosheid in kaart. Uit de telling blijkt dat ongeveer de helft van de getelde personen zich in een dak- of thuisloze situatie bevinden die korter dan een jaar duurt. Daarvan zijn 176 personen *minder dan drie maanden* dak- of thuisloos (21%) en 220 personen *vier tot elf maanden* dak- of thuisloos (27%). Ongeveer een op drie van getelde personen is

langer dan een jaar dak- of thuisloos waarvan 146 personen (18%) langer dan twee jaar. Ongeveer 10% heeft momenteel *nog een woonplaats* (81 personen) maar dreigt uit huis gezet te worden. Voor 73 personen is de duur van hun dak- of thuisloze situatie *onbekend* (9%).

Tabel 25. Duur van dak- en thuisloosheid van de getelde dak- en thuisloze personen.

	Frequenties	%
Minder dan drie maanden	176	21,3
Vier tot elf maanden	220	26,6
Een tot twee jaar	131	15,8
Meer dan twee jaar	146	17,7
Er is nog een woonplaats	81	9,8
Onbekend	73	8,8
Totaal	827	100,0

Ook hier verschuiven deze verdelingen voor de sommige verblijfplaatscategorieën. Er blijken verhoudingsgewijs meer personen in de noodopvang te verblijven die minder dan drie maanden dak- of thuisloos zijn (44% personen die in de nachtopvang verblijven zijn minder dan drie maanden dak- of thuisloos). In opvang en tijdelijk verblijf zijn er verhoudingsgewijs meer personen die vier tot elf maanden dak- of thuisloos zijn (32%) en meer personen die een tot twee jaar dak- of thuisloos zijn (24%). In een instelling verbleven er meer personen die minder dan drie maanden dak- of thuisloos zijn (27%) en die vier tot elf maanden dak- of thuisloos zijn (32%). Ten slotte verbleven er verhoudingsgewijs meer personen in een niet-conventionele ruimte die langer dan twee jaar dak- of thuisloos zijn (33%) en bij familie en vrienden meer personen die minder dan drie maanden dak- of thuisloos zijn (29%). In een woning met dreigende uithuiszetting gaat het uitsluitend om personen die nog een woonplaats hebben (100%).

4 Enkele groepen uitgelicht

In het vervolg van dit hoofdstuk bespreken we enkele specifieke groepen. We starten met de direct betrokken kinderen. In de andere groepen werken we aan de hand van bivariate analyses. We bespreken enkel de statistisch significante resultaten waarbij we een p-waarde kleiner dan 0,05 als significant beschouwen. Dit betekent dat er een statistisch vastgesteld verschil is. Niet significante resultaten worden niet opgenomen in dit rapport.

Deze resultaten brengen zo enkele kwetsbare groepen in beeld. Het blijft echter belangrijk om de dak- en thuisloze personen niet enkel te herleiden tot bepaalde groepen of kenmerken en om een intersectioneel perspectief te hanteren. Dit intersectioneel perspectief of kruispuntdenken is een benadering die focust op de samenloop van verschillende vormen van uitsluiting en ongelijkheid in plaats van het benadrukken van één specifiek kenmerk.

4.1 Betrokken minderjarige kinderen

Zoals eerder aangegeven, bekeken we per volwassen persoon ook het aantal minderjarige kinderen. Dat kunnen direct betrokken kinderen (kinderen die hun woonsituatie delen met hun ouder) of indirect betrokken kinderen (kinderen die ergens anders verblijven dan hun ouder) zijn. In totaal gaat het om

724 minderjarige kinderen, waarvan 479 *direct betrokken* kinderen en 245 *indirect betrokken* kinderen. Er zijn 222 dak- of thuisloze personen geteld met minstens één direct betrokken kind en 126 personen met minstens één indirect betrokken kind.

4.1.1 Verblijfplaats 28-29 oktober 2021 van de direct betrokken minderjarige kinderen

Bij 222 getelde dak- en thuisloze personen (27%) zijn er minderjarige kinderen direct betrokken bij de woonsituatie. Tabel 26 toont de verblijfsituatie van deze kinderen in de nacht van 28 op 29 oktober 2021.

Tabel 26. Verblijfplaats direct betrokken minderjarige kinderen op 28-29 oktober 2021.

	Aantal kinderen	%
1 In openbare ruimte	1	0,2
2 In noodopvang	14	2,9
3 In opvang en tijdelijk verblijf	214	44,7
4 In instelling	20	4,2
5 In niet-conventionele ruimte	16	3,3
6 Bij familie/vrienden	109	22,8
Totaal ETHOS LIGHT	374	78,1
7 In woning met dreigende uithuiszetting	104	21,7
Onbekend	1	0,2
Totaal	479	100,0

Die nacht verbleef één kind met een ouder in *de openbare ruimte* (0,2%). Er verbleven 14 kinderen met hun ouder(s) in *noodopvang* (3%). De grootste groep kinderen verbleef samen met de ouder(s) in *opvang en tijdelijk verblijf* (214 kinderen, 45%). Verder verbleven 20 kinderen samen met hun ouder(s) in *een instelling* (4%) en 16 kinderen verbleven samen met hun ouder(s) in een *niet-conventionele ruimte* (3%). Een groep van 109 kinderen (23%) verbleef samen met de ouder(s) *bij familie en vrienden* wegens gebrek aan een andere woonoplossing. Ten slotte verbleven 104 kinderen samen met hun ouder(s) (22%) in *een woning* die ze ten laatste op 29 november 2021 moesten verlaten. Voor één direct betrokken kind (0,2%) was de verblijfplaats op 28-29 oktober *onbekend*.

De grootste groep kinderen verbleef met hun ouder(s) in *opvang en tijdelijk verblijf*. Binnen deze groep verbleef ongeveer drie op vier kinderen in een *woonst korte duur lokaal bestuur* (160 kinderen, 75%). Er verbleven 20 kinderen in *crisisopvang* (9%) en 20 kinderen in een *residentieel opvangcentrum* (9%). Verder verbleven enkele kinderen in een *vluchthuis* (6 kinderen, 3%), een woning van *begeleid wonen* (1 kind) en in een *hotel of jeugdherberg* (1 kind). Een groep van vijf kinderen verbleef in *andere opvang* (2%).

Binnen de groep kinderen die bij hun ouder(s) in *een instelling* verbleven, gaat het om 16 kinderen in een *LOI* (80%) en drie kinderen in een *jeugdhulpvoorziening* (15%). Eén kind verbleef in een *andere instelling*.

Daarnaast verbleven enkele kinderen samen met hun ouder(s) in een *niet-conventionele ruimte*. Specifieker verbleven tien kinderen in een *woning zonder huurcontract* (63%) en verbleven zes kinderen in een *woning zonder toegang tot basisvoorzieningen* (38%).

Ten slotte verbleef een grote groep kinderen in een *woonsituatie van dreigende uithuiszetting*. De meeste kinderen verbleven in een woning waarvan de *opzegtermijn zal verlopen* voor 29 november (31 kinderen, 30%), reeds *verlopen* is (22 kinderen, 21%) of waarvan het *vonnis betekend* is (24 kinderen, 23%). Er verbleven 14 kinderen in een woning die *onbewoonbaar* werd verklaard (14%) en negen kinderen in een woning die *ongeschikt* werd verklaard (9%).

In wat volgt, omschrijven we enkele profielkenmerken van de personen met direct (222 personen) en indirect (126 personen) betrokken kinderen.

4.1.2 Enkele profielkenmerken van direct betrokken minderjarige kinderen

Ongeveer de helft van de dak- of thuisloze personen met direct betrokken kinderen heeft een andere *nationaliteit* dan de Belgische nationaliteit (105 personen, 47%). De meest voorkomende andere nationaliteiten zijn Syrië (14 personen, 6%), Afghanistan (8 personen, 4%), Marokko (7 personen, 3%), Somalië (7 personen, 3%) en Palestina (6 personen, 3%). Ongeveer een derde van deze ouders is in België *geboren* (38%). De meest voorkomende andere geboortelanden zijn Marokko (18 personen, 8%), Syrië (15 personen, 7%) en Afghanistan (9 personen, 4%). De meeste ouders die niet de Belgische nationaliteit hebben, verblijven in België met een permanent *verblijfsrecht* (51 personen, 23%) of een tijdelijk verblijfsrecht (34 personen, 15%). Het verblijfsrecht van één ouder is in procedure, negen ouders verblijven onwettig in België (4%). Voor 13 ouders is het verblijfsstatuut niet gekend (6%).

De meeste ouders zijn *alleenstaand* (104 personen, 47%) of verblijven samen met een partner (104 personen, 47%). De grootste groep personen met direct betrokken kinderen heeft geen *indirect betrokken kinderen* (158 personen, 71%).

De helft van de ouders heeft geen *gezondheidsproblemen* (111 personen, 50%). Een groep van 36 ouders kampt met (vermoedelijke) psychische/psychiatrische problemen (36 personen, 16%). Ongeveer een op tien kampt met lichamelijke problemen (25 personen, 11%) en 17 personen kampen met (vermoedelijke) verslavingsproblemen (8%). Ongeveer de helft van de ouders verbleef niet eerder in een *gevangenis, jeugdhulp of psychiatrisch ziekenhuis of centrum* (107 personen, 52%). Voor een grote groep was deze informatie echter onbekend (69 personen, 31%).

Ongeveer een op drie ouders heeft een *inkomen* uit vast of tijdelijk werk (78 personen, 35%) en/of een inkomen via een (equivalent) leefloon (62 personen, 28%). Een groep van 31 ouders heeft geen inkomen (14%).

De meeste ouders worden *actief begeleid* door een OCMW (161 personen, 73%). De overgrote meerderheid heeft geen *referentieadres* bij een OCMW (206 personen, 93%).

Ten slotte is de helft van de dak- of thuisloze personen met direct betrokken kinderen minder dan een jaar dak- of thuisloos (117 personen, 53%) waarvan 68 personen dak- of thuisloos zijn gedurende een periode van vier tot elf maanden (31%). Ongeveer een op vier is langer dan een jaar dak- of thuisloos (51 personen, 23%), waarvan 24 personen langer dan twee jaar (11%). Een groep van 41 ouders heeft nog een woonplaats (19%).

4.1.3 Enkele profielkenmerken van indirect betrokken minderjarige kinderen

De meerderheid van de dak- of thuisloze personen met indirect betrokken kinderen heeft de *Belgische nationaliteit* (93 personen, 74%) en werd in België *geboren* (78 personen, 62%). De meest voorkomende

andere nationaliteiten van deze ouders zijn Frankrijk (5 personen, 4%), Marokko (4 personen, 3%) en Somalië (4 personen, 3%). De meest voorkomende andere geboortelanden zijn Marokko (9 personen, 7%), Frankrijk (7 personen, 6%) en Somalië (6 personen, 5%). De meeste ouders die niet de Belgische nationaliteit hebben, verblijven in België met een permanent *verblijfsrecht* (20 personen, 16%) of een tijdelijk verblijfsrecht (6 personen, 5%).

De meerderheid van de ouders zijn *alleenstaande* zonder direct betrokken kinderen (82 personen, 65%). Een groep van 20 ouders is alleenstaande met ook direct betrokken kinderen (16%). De meerderheid heeft echter geen direct betrokken kinderen (99 personen, 79%).

Ongeveer een op vijf ouders heeft geen *gezondheidsproblemen* (28 personen, 22%). Een groep van 50 personen kampt met (vermoedelijke) psychische of psychiatrische problemen (40%) en een groep van 49 personen met (vermoedelijke) verslavingsproblemen (39%). Verder verbleef ongeveer een op vier in een *psychiatrisch ziekenhuis of centrum* (30 personen, 24%), een op vijf ooit in een *gevangenis* (25 personen, 20%) en een op tien ooit in *jeugdhulp* (12 personen, 10%).

Bijna een op drie ouders heeft een *inkomen* uit vast of tijdelijk werk (40 personen, 32%) en een op vier ontvangt een werkloosheidsuitkering (31 personen, 25%). Een groep van 13 personen heeft geen inkomen (10%).

Bijna twee op drie ouders krijgt *actieve begeleiding* van een OCMW (79 personen, 63%). De meerderheid heeft geen *referentieadres* bij een OCMW (92 personen, 73%).

Meer dan de helft van de ouders met indirect betrokken kinderen is minder dan een jaar dak- of thuisloos (67 personen, 54%), waarvan een op drie gedurende een periode van vier tot elf maanden (37 personen, 30%). Een groep van 44 personen is langer dan een jaar dak- of thuisloos (35%), waarvan 24 personen langer dan twee jaar (19%). Negen personen hebben nog een woonplaats (7%).

4.2 Dak- en thuisloze vrouwen

We telden 278 dak- of thuisloze volwassen vrouwen. Zij vormen 33% van alle getelde volwassen personen. In wat volgt vergelijken we telkens de getelde vrouwen met de getelde mannen (554 personen).

4.2.1 Verblijfplaats 28-29 oktober 2021

Deze vrouwen verbleven op 28-29 oktober 2021 verhoudingsgewijs vaker dan mannen in opvang en tijdelijk verblijf (37% van alle getelde vrouwen verbleef in opvang en tijdelijk verblijf tegenover 29% mannen). Ze verbleven ook vaker bij familie en vrienden (35% tegenover 29%) en in een woning met dreigende uithuiszetting (13% tegenover 9%). Vrouwen verbleven minder vaak dan mannen in een instelling (7% tegenover 15%) en iets minder vaak in de noodopvang (3% tegenover 7%) of in een niet-conventionele ruimte (5% tegenover 9%).

4.2.2 Profielkenmerken

Er zijn enkele verschillen in *leeftijd* tussen de getelde dak- of thuisloze vrouwen en mannen. Zo blijken vrouwen minder vaak tot de oudere leeftijdscategorieën te behoren en zijn ze minder vaak 50-59 jaar

(6% vrouwen tegenover 11% mannen) en minder vaak 60 jaar of ouder (3% tegenover 8%). Voor de andere leeftijdscategorieën zijn er geen (grote) verschillen.

De dak- of thuisloze vrouwen zijn minder vaak *alleenstaand* dan mannen (71% tegenover 79%). Ze leven vaker samen met een partner (24% tegenover 14%). Verder heeft meer dan de helft van de getelde vrouwen minstens één *direct betrokken kind* en hebben vrouwen verhoudingsgewijs vaker minstens één *direct betrokken kind* dan mannen (53% tegenover 15%).

Op vlak van *gezondheidsproblemen* kampen vrouwen minder met (vermoedelijke) verslavingsproblemen dan mannen (16% tegenover 28%). Voor de andere gezondheidsproblemen zijn er geen verschillen tussen vrouwen en mannen.

Ook voor een *verleden verblijf in een instelling* zijn er verschillen. De getelde vrouwen verbleven minder ooit in een gevangenis (4% tegenover 19%). Voor de andere instellingen variëren vrouwen en mannen niet.

Wat betreft *inkomensbronnen* ontvangen vrouwen vaker dan mannen een (equivalent) leefloon (33% tegenover 24%). Ze hebben daarentegen minder vaak een werkloosheidsuitkering (9% tegenover 14%) en iets minder vaak een informeel inkomen (2% tegenover 5%).

Ten slotte hebben vrouwen minder vaak een *referentieadres bij een OCMW* dan mannen (9% tegenover 19%).

Er zijn geen verschillen tussen de getelde dak- of thuisloze vrouwen en mannen voor *nationaliteit, geboorteland, verblijfsstatuut, aantal indirect betrokken kinderen* en *actieve begeleiding door een OCMW*.

4.2.3 Kenmerken dak- en thuisloosheid

Enkele *aanleidingen voor de dak- of thuisloze situatie* komen verhoudingsgewijs vaker voor bij vrouwen dan bij mannen. Bij vrouwen gaat het vaker om relatieproblemen (32% vrouwen tegenover 16% mannen) en iets vaker om een ongeschikte of onbewoonbare woning (12% tegenover 8%). Daarentegen gaat het minder vaak om een ontslag uit een instelling (7% tegenover 16%). Voor de andere aanleidingen zijn er geen verschillen tussen vrouwen en mannen.

De getelde vrouwen en mannen verschillen onderling niet voor de *duur* van de dak- of thuisloze situatie.

4.3 Dak- en thuisloze jongvolwassenen

De jongvolwassenen zijn personen tussen 18 en 25 jaar. We telden 183 dak- of thuisloze jongvolwassenen of meer dan een op vijf van alle getelde personen (22%). In dit deel vergelijken we telkens deze groep jongvolwassenen met de 26 tot 80+-jarige dak- en thuisloze personen (633 personen).

4.3.1 Verblijfplaats 28-29 oktober 2021

Bijna de helft van de jongvolwassenen verbleef in de nacht van 28 op 29 oktober tijdelijk bij familie en vrienden wegens gebrek aan een andere woonoplossing. Deze groep verbleef ook verhoudingsgewijs vaker dan de dak- en thuisloze personen die 26 jaar of ouder zijn bij familie en vrienden (45% van alle

getelde jongvolwassenen verbleef bij familie en vrienden tegenover 27% 26 jaar of oudere dak- en thuisloze personen). Jongvolwassenen verbleven daarentegen minder vaak in een niet-conventionele ruimte (3% tegenover 9%) en in een woning met dreigende uithuiszetting (6% tegenover 12%). Ze verbleven iets minder vaak in noodopvang (4% tegenover 6%) en in opvang en tijdelijk verblijf (29% tegenover 33%). Voor verblijf in een instelling is er geen verschil tussen beide groepen.

4.3.2 Profielkenmerken

Er zijn ook verschillen in het *verblijfsstatuut*. Jongvolwassenen die niet de Belgische nationaliteit hebben, hebben vaker een tijdelijk verblijfsrecht dan de andere personen (14% jongvolwassenen tegenover 8% 26 jaar of oudere dak- en thuisloze personen). Ze hebben minder vaak een permanent verblijfsrecht (8% tegenover 14%) en verblijven minder vaak onwettig in België (4% tegenover 7%).

Ook de *samenstelling van het huishouden* varieert tussen beide groepen. Jongvolwassenen leven minder vaak met een partner dan personen die 26 jaar of ouder zijn (9% tegenover 20%). Ze zijn ook iets minder vaak alleenstaand (75% tegenover 78%). De meerderheid van de jongvolwassenen heeft geen *directe of indirect betrokken kinderen*. Ze hebben ook verhoudingsgewijs vaker geen direct betrokken (86% tegenover 69%) en geen indirect betrokken kinderen (92% tegenover 76%).

Verder zijn er enkele verschillen in *gezondheidsproblemen* tussen de jongvolwassenen en de andere personen. Jongvolwassenen kampen minder vaak met chronische lichamelijke problemen (9% tegenover 15%) en hebben vaker een (vermoedelijke) verstandelijke beperking (19% tegenover 5%). Voor de andere gezondheidsproblemen zijn er geen verschillen.

Het *verleden verblijf in een instelling* verschilt tussen jongvolwassenen en de dak- of thuisloze personen die 26 jaar of ouder zijn. Jongvolwassenen verbleven minder ooit in een gevangenis (6% tegenover 17%). Deze jongvolwassenen verbleven vaker ooit in de jeugdhulp (29% tegenover 5%).

Er zijn ook verschillen in hun *inkomensbronnen*. De getelde jongvolwassenen krijgen minder vaak dan de andere dak- of thuisloze personen een werkloosheidsuitkering (6% tegenover 15%) en een ziekte-of invaliditeitsuitkering (7% tegenover 17%). Ze krijgen vaker een (equivalent) leefloon (43% tegenover 23%). Voor de andere inkomensbronnen zijn er geen verschillen.

Jongvolwassenen hebben ten slotte minder vaak een *referentieadres bij een OCMW* dan de andere personen (9% tegenover 18%).

Er zijn geen verschillen tussen de jongvolwassenen en de 26-+80-jarigen voor *geslacht, nationaliteit, geboorteland, aantal indirect betrokken kinderen en begeleiding van een OCMW*.

4.3.3 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

Er zijn enkele verschillen in de *aanleiding voor de dak- of thuisloze situatie* voor beide groepen. Voor een grote groep jongvolwassenen gaat het om een conflict met familie of vrienden. Ook verhoudingsgewijs is dit vaker een aanleiding bij jongvolwassenen dan bij de andere personen (41% jongvolwassenen tegenover 14% 26 jaar of oudere dak- en thuisloze personen). Verder zijn jongvolwassenen minder vaak dak- of thuisloos vanwege een uithuiszetting door de huisbaas (9% jongvolwassenen tegenover 22% 26 tot 80+-jarigen) en vanwege een ongeschikte of onbewoonbare woning (4% tegenover 11%). Voor de andere aanleidingen zijn er geen verschillen.

De getelde jongvolwassenen zijn minder *langdurig dak- of thuisloos* dan de andere getelde personen. Zo zijn jongvolwassenen verhoudingsgewijs minder vaak langer dan twee jaar dak- of thuisloos (7% tegenover 21%), maar vaker vier tot elf maanden (30% tegenover 25%) en iets vaker een tot twee jaar dak- of thuisloos (19% tegenover 15%). Daarentegen zijn ze ook minder vaak minder dan drie maanden dak- of thuisloos (29% tegenover 19%) en hebben ze minder vaak nog een woonplaats (6% tegenover 12%).

4.4 Dak- en thuisloze personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België

We telden 131 personen met tijdelijk (81 personen) of onwettig verblijf (50 personen) in België. Deze groep telt 16% van alle getelde dak- of thuisloze personen. We vergelijken deze groep met de personen met een permanent verblijfsrecht (waaronder ook de personen met de Belgische nationaliteit), de personen van wie het verblijfsstatuut in procedure of onbekend is (703 personen).

4.4.1 Verblijfplaats 28-29 oktober 2021

De getelde personen met een tijdelijk of onwettig verblijf in België verbleven verhoudingsgewijs vaker dan de andere personen in een instelling (17% van alle getelde personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België verbleef in een instelling tegenover 11% andere personen). Ze verbleven ook vaker in een niet-conventionele ruimte (12% tegenover 7%) en iets vaker in de openbare ruimte (4% tegenover 2%). Ze verbleven minder vaak in opvang en tijdelijk verblijf (26% tegenover 33%) en iets minder vaak in noodopvang (4% tegenover 6%), bij familie en vrienden (30% tegenover 31%) en in een woning met dreigende uithuiszetting (7% tegenover 11%).

4.4.2 Profielkenmerken

Verhoudingsgewijs zijn personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België minder vaak *alleenstaand* dan andere personen (69% personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België tegenover 78% andere personen). Ze leven vaker samen met een partner (20% tegenover 17%), met hun ouder(s) (6% tegenover 4%) of in ander familieverband (6% tegenover 2%), al gaat het hier om eerder kleine verschillen. Deze groep verschilt niet met de andere personen wat betreft het aantal *direct betrokken kinderen* maar wel voor het aantal *indirect betrokken kinderen*. Personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België hebben namelijk vaker geen indirect betrokken kinderen dan andere personen (90% tegenover 78%).

Ook voor enkele *gezondheidsproblemen* zijn er verschillen. Personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België kampen minder vaak met (vermoedelijke) psychische of psychiatrische problemen (15% tegenover 29%) en minder vaak met (vermoedelijke) verslavingsproblemen (8% tegenover 27%). Deze groep heeft vaker geen gezondheidsproblemen dan de andere personen (54% tegenover 31%). Voor de andere gezondheidsproblemen zijn er geen verschillen tussen beide groepen.

Personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België verbleven minder vaak ooit in een *instelling*. Zo verbleven ze verhoudingsgewijs minder vaak in een gevangenis (7% tegenover 15%), in een jeugdhulpvoorziening (4% tegenover 12%) en een psychiatrische voorziening (6% tegenover 18%).

Ook voor de *inkomensbronnen* zijn er verschillen. Een op drie personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België heeft geen enkel inkomen. Ze hebben ook verhoudingsgewijs vaker geen inkomen dan andere

personen (36% tegenover 11%). Deze groep heeft bovendien minder vaak een inkomen uit vast of tijdelijk werk (15% tegenover 27%) en uit een werkloosheidsuitkering (4% tegenover 14%). Daarentegen ontvangen ze vaker een (equivalent) leefloon (36% tegenover 26%) en hebben ze iets vaker een informeel inkomen (7% tegenover 3%).

Ten slotte hebben personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België minder vaak een referentieadres bij een OCMW (8% tegenover 17%).

Er zijn geen verschillen tussen beide groepen voor *geslacht, leeftijdscategorie, aantal direct betrokken kinderen en actieve begeleiding door een OCMW*.

4.4.3 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

Er zijn enkele verschillen in de *aanleidingen* voor het verlies van de woonzekerheid tussen de groep personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België en de andere personen. Voor die eerste groep is immigratie de meest voorkomende aanleiding. Ook verhoudingsgewijs bevinden personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België zich vaker in deze dak- of thuisloze situatie door immigratie (41% personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België tegenover 5% andere personen). Andere meer voorkomende aanleidingen zijn een ongeschikte of onbewoonbare woning (14% tegenover 8%) en ontslag uit een instelling (21% tegenover 12%). Ze zijn minder vaak dan andere personen dak- of thuisloos vanwege een uithuiszetting door de huisbaas (5% tegenover 21%), relatieproblemen (14% tegenover 23%), conflict met familie of vrienden (5% tegenover 24%) en financiële redenen (6% tegenover 20%).

Er zijn geen verschillen voor de *duur van de dak- of thuisloze situatie* tussen beide groepen.

4.5 Doelgroep van Housing First

De doelgroep van Housing First definiëren we in dit onderzoek als de dak- en thuisloze personen die lange tijd dak- of thuisloos zijn (langer dan twee jaar) en die kampen met (vermoedelijke) psychische problemen en/of (vermoedelijke) verslavingsproblemen. Het gaat om een relatief strikte afbakening van de Housing First-doelgroep. In de praktijk blijken de voorwaarden tot deelname soms minder streng (bijvoorbeeld chronische dak- of thuisloosheid geen basisvoorwaarde). Deze strikte afbakening betreft de oorspronkelijke doelgroep, namelijk de meest kwetsbare personen.

In totaal behoren 63 getelde personen tot deze groep (8%). We vergelijken deze groep met de andere getelde dak- en thuisloze personen (689 personen).

4.5.1 Verblijfplaats 28-29 oktober 2021

De personen die tot de doelgroep van Housing First behoren, verbleven op 28-29 oktober 2021 verhoudingsgewijs vaker dan personen die niet tot deze doelgroep behoren in een instelling (19% van alle personen die tot de doelgroep van Housing First behoren, verbleef in een instelling tegenover 12% personen die niet tot de doelgroep behoren). Die eerste groep verbleef ook vaker in een niet-conventionele ruimte (18% tegenover 6%). Ze verbleven minder vaak in opvang en tijdelijk verblijf (29% tegenover 33%) en bij familie en vrienden (27% tegenover 31%).

4.5.2 Profielkenmerken

De overgrote meerderheid van de personen die tot de doelgroep van Housing First behoren, hebben geen *direct betrokken kinderen*. Ze hebben ook verhoudingsgewijs minder vaak direct betrokken kinderen dan personen die niet tot de doelgroep behoren (93% personen van de doelgroep van Housing First tegenover 69% personen die niet tot deze doelgroep behoren).

Er zijn ook enkele verschillen in *gezondheidsproblemen*. Zo kampen de getelde personen van de doelgroep van Housing First vaker met chronische lichamelijke problemen (27% tegenover 14%) en vaker met een fysieke beperking (11% tegenover 5%) dan de personen die niet tot deze doelgroep behoren.

Verder verbleven de personen die tot de doelgroep van Housing First behoren, verhoudingsgewijs vaker in een *instelling* dan de andere personen. Deze doelgroep verbleef vaker ooit in een gevangenis (32% tegenover 13%), in de jeugdhulp (19% tegenover 10%) en in een psychiatrische ziekenhuis of centrum (39% tegenover 15%).

Wat betreft *inkomensbronnen* blijkt deze groep vaker een informeel inkomen (13% tegenover 3%) te hebben dan de personen die niet tot de doelgroep van Housing First behoren. Er zijn geen verschillen voor de andere inkomensbronnen.

Ten slotte worden deze personen minder vaak actief begeleid door een OCMW (44% tegenover 68%), maar hebben ze vaker een referentieadres bij een OCMW (29% tegenover 14%).

Beide groepen verschillen niet voor *geslacht*, *leeftijdscategorie*, *nationaliteit*, *geboorteland*, *verblijfsstatuut*, *samenstelling huishouden* en *aantal indirect betrokken kinderen*.

4.5.3 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

De mogelijke *aanleidingen* voor het verlies van woonzekerheid verschillen tussen beide groepen. Personen die tot de doelgroep van Housing First behoren, zijn vaker dak- of thuisloos vanwege een psychische problematiek (44% personen die tot de doelgroep van Housing First behoren tegenover 10% personen die niet tot deze doelgroep behoren), een verslavingsproblematiek (43% tegenover 9%), relatieproblemen (33% tegenover 22%), werkloosheid (13% tegenover 4%), financiële redenen (32% tegenover 18%).

4.6 Dak- en thuisloze personen zonder inkomen

We telden 122 personen of 15% van alle getelde volwassen personen die geen inkomen hebben. Ze hebben met andere woorden geen inkomen uit een (informele) job noch een vervangingsinkomen of uitkering. We vergelijken deze groep met de getelde personen die wel een inkomen hebben via een (informele) job, vervangingsinkomen en/of uitkering (711 personen).

4.6.1 Verblijfplaats 28-29 oktober 2021

Personen zonder een inkomen verbleven verhoudingsgewijs vaker dan personen met een inkomen bij familie en vrienden (37% van alle getelde personen zonder inkomen verbleef bij familie en vrienden tegenover 30% personen met een inkomen). Ze verbleven ook vaker in een instelling (26% tegenover

9%) en in een niet-conventionele ruimte (13% tegenover 7%). Ze verbleven daarentegen minder vaak in opvang en tijdelijk verblijf (13% tegenover 35%) en iets minder vaak in noodopvang (4% tegenover 6%).

4.6.2 Profielkenmerken

Personen zonder een inkomen zijn vaker *jonger* dan personen met een inkomen, maar de verschillen zijn eerder klein. Personen zonder een inkomen zijn immers vaker 16 tot 17 jaar (8% personen zonder inkomen tegenover 1% personen met een inkomen). Deze groep is iets vaker 18 tot 25 jaar (23% tegenover 22%) en 30 tot 39 jaar (33% tegenover 29%). Ze zijn minder vaak 40 tot 49 jaar (14% tegenover 21%) en iets minder vaak 26 tot 29 jaar (7% tegenover 11%) en 50 tot 59 jaar (8% tegenover 9%).

Personen zonder inkomen hebben vaker dan personen met een inkomen een andere *nationaliteit* dan de Belgische (56% personen tegenover 33%). Ze zijn ook vaker niet in *België geboren* (63% tegenover 43%). Ook het *verblijfsstatuut* van personen met een niet-Belgische nationaliteit verschilt tussen beide groepen. Bijna een op drie personen zonder inkomen verblijft onwettig in België. Ze verblijven ook verhoudingsgewijs vaker onwettig in België dan personen met een inkomen (28% tegenover 2%) en hebben minder vaak permanent verblijfsrecht (9% tegenover 13%).

Er zijn enkele verschillen in de *samenstelling van het huishouden* tussen beide groepen. De personen zonder inkomen zijn minder vaak alleenstaand (66% tegenover 78%) en verblijven vaker met hun ouder(s) (10% tegenover 3%).

Verder verbleven personen zonder inkomen minder vaak ooit in een psychiatrische voorziening dan personen met een inkomen (9% tegenover 17%). Er zijn geen verschillen tussen beide groepen voor een eerder verblijf in een gevangenis of jeugdhulp.

Personen zonder inkomen verschillen niet met de andere personen op vlak van *geslacht*, *direct en indirect betrokken kinderen*, *gezondheidsproblemen*, *actieve begeleiding door een OCMW* en *referentieadres bij een OCMW*.

4.6.3 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

Bij de *aanleidingen* voor het verlies van woonzekerheid, wordt voor de getelde personen zonder inkomen minder vaak aangegeven dat ze hun woonzekerheid verloren vanwege relatieproblemen (11% personen zonder inkomen tegenover 23% personen met een inkomen) en vaker vanwege immigratie (26% tegenover 8%). Voor de andere aanleidingen zijn er geen verschillen tussen beide groepen.

Personen zonder inkomen verschillen ten slotte niet met personen met een inkomen wat betreft de *duur van dak- of thuisloosheid*.

4.7 Dak- en thuisloze personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW

Een groep van 243 personen of 29% van alle getelde personen wordt niet actief begeleid door een OCMW. Het kan zowel om het OCMW gaan van de stad of gemeente waar de persoon verblijft, als om het OCMW van een andere stad of gemeente. We vergelijken deze groep met de groep personen die wel actieve begeleiding krijgt van een OCMW (526 personen).

4.7.1 *Verblijfplaats 28-29 oktober 2021*

Personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW verbleven minder vaak in opvang en tijdelijk verblijf dan personen die wel actieve begeleiding krijgen (24% van alle getelde personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW verbleef in opvang en tijdelijk verblijf tegenover 37% personen die wel actieve begeleiding krijgen van een OCMW). Voor de overige verblijfplaatsen zijn de verschillen eerder klein tussen beide groepen. Zo verbleven de personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW iets vaker in de noodopvang (6% tegenover 5%), een instelling (15% tegenover 12%), een niet-conventionele ruimte (10% tegenover 6%), bij familie en vrienden (33% tegenover 29%) en in een woning met dreigende uithuiszetting (12% tegenover 10%).

4.7.2 *Profielkenmerken*

Verhoudingsgewijs krijgen *oudere* dak- en thuisloze personen vaker geen actieve begeleiding van een OCMW dan jongere dak- en thuisloze personen, al gaat het om eerder kleine verschillen. Zo krijgen 50-59-jarigen en personen ouder dan 60 jaar iets vaker geen actieve begeleiding (respectievelijk 13% personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW tegenover 8% personen die actieve begeleiding krijgen van een OCMW en 8% tegenover 5%). Daarentegen krijgen 18-25-jarigen en 26-29-jarigen iets vaker actieve begeleiding van een OCMW (respectievelijk 20% tegenover 23% en 6% tegenover 12%).

Ook voor *nationaliteit* zijn er verschillen. Personen met een andere *nationaliteit* dan de Belgische en een ander *geboorteland* dan België, worden verhoudingsgewijs vaker actief begeleid door een OCMW. Het aandeel getelde personen met een andere nationaliteit dan de Belgische, is lager bij de groep die geen hulp krijgt van een OCMW dan bij de groep die wel hulp krijgt (30% tegenover 38%). Het aandeel getelde personen met de Belgische nationaliteit is bijgevolg hoger bij de groep die geen hulp krijgt (70% tegenover 62%). Ook het aandeel personen die niet in België geboren werden, is lager bij de groep die geen hulp krijgt (37% tegenover 49%) en het aandeel personen die geboren zijn in België is hoger (63% tegenover 51%). Er blijken verder verschillen in *verblijfsstatuut* bij personen die niet de Belgische nationaliteit hebben. Personen met een onwettig verblijf worden vaker niet actief begeleid door een OCMW (25% tegenover 12%). Personen met tijdelijk verblijfsrecht worden daarentegen vaker actief begeleid door een OCMW (7% personen tegenover 37%).

Beide groepen variëren ook in de *samenstelling van het huishouden*. Personen die geen actieve begeleiding van een OCMW krijgen, zijn vaker alleenstaand (82% tegenover 73%) en verblijven minder vaak met een partner (10% tegenover 21%). Deze groep heeft ook vaker geen *direct betrokken kinderen* (79% tegenover 69%).

Personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW hebben vaker *gezondheidsproblemen* dan personen die wel actieve begeleiding krijgen. Zo kampen personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW vaker met (vermoedelijke) psychische of psychiatrische problemen (34% tegenover 26%) en met (vermoedelijke) verslavingsproblemen (31% tegenover 22%). Ten slotte hebben personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW minder vaak geen dan de personen die actief begeleid worden door een OCMW (27% tegenover 40%).

Ook het *verleden in een instelling* verschilt tussen deze groepen. Personen die niet actief begeleid worden door een OCMW verbleven vaker dan personen die wel actief begeleid worden door een OCMW

ooit in een gevangenis (20% tegenover 12%), in jeugdhulp (16% tegenover 9%) en in een psychiatrisch ziekenhuis of centrum (20% tegenover 15%).

Personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW, ontvangen iets vaker een *inkomen* uit een uitkering handicap (IVT-IT) (7% tegenover 3%) en hebben iets vaker een informeel inkomen (6% tegenover 3%). Ze hebben ook vaker geen inkomen dan personen die actief begeleid worden door een OCMW (19% tegenover 13%) en hebben minder vaak een (equivalent) leefloon (6% tegenover 40%).

Ten slotte blijken personen die geen hulp krijgen van een OCMW ook vaker geen *referentieadres bij een OCMW* te hebben (91% tegenover 79%).

Er zijn geen verschillen tussen beide groepen voor *geslacht* en *indirect betrokken kinderen*.

4.7.3 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

Er zijn enkele verschillen tussen beide groepen in de *aanleiding* voor het verlies van hun woonzekerheid. Personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW, verloren hun woonzekerheid vaker vanwege een psychische problematiek (16% personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW tegenover 11% personen die actieve begeleiding krijgen van een OCMW) of vanwege financiële redenen zoals schulden (24% tegenover 16%). Ook de *duur van de dak- of thuisloze situatie* verschilt. Personen die geen actieve begeleiding krijgen van een OCMW zijn vaker langer dan twee jaar dak- of thuisloos (24% tegenover 16%). Ze hebben ook iets vaker nog een woonplaats, maar die verschillen zijn eerder klein (12% tegenover 10%). Ze zijn daarentegen minder vaak minder dan drie maanden dak- of thuisloos (15% tegenover 25%) en iets minder vaak vier tot elf maanden dak- of thuisloos (25% tegenover 28%).

4.8 Acut dakloze personen

Personen die verblijven in de openbare ruimte, de noodopvang, een kraakpand, een garage, een wagen of een tent beschouwen we als acut dakloze personen. In de nacht van 28 op 29 oktober waren 91 personen acut dakloos, of 11% van alle getelde volwassen personen in Zuid-West-Vlaanderen. In wat volgt vergelijken we deze groep met de getelde personen die niet acut dakloos zijn (743 personen).

4.8.1 Profielkenmerken

Verhoudingsgewijs zijn *mannen* vaker acut dakloos dan vrouwen. Zo zijn de personen die acut dakloos zijn, vaker man dan de personen die niet acut dakloos zijn (86% van alle getelde acut dakloze personen is man tegenover 64% andere dak- of thuisloze personen).

Ook tussen de *leeftijdsgroepen* zijn er verschillen. Oudere dak- of thuisloze personen zijn vaker acut dakloos dan jongere personen. Personen die acut dakloos zijn, zijn verhoudingsgewijs vaker 26 tot 29-jaar (16% tegenover 10%), 40 tot 49-jaar (26% tegenover 20%) en 50 tot 59-jaar (14% tegenover 9%). Ze zijn minder vaak 18 tot 25 jaar (12% tegenover 23%).

Er zijn geen verschillen tussen de personen die acut dakloos zijn en de personen die niet acut dakloos zijn voor *nationaliteit* en *geboorteland*, maar wel voor het *verblijfsstatuut* van personen die niet de Belgische nationaliteit hebben. Zo verblijven personen die acut dakloos zijn verhoudingsgewijs vaker

onwettig in België dan personen die niet acuut dakloos zijn (15% tegenover 5%). Ze hebben daarentegen minder vaak permanent verblijfsrecht (7% tegenover 13%).

Ook voor de *samenstelling van huishouden* zijn er verschillen tussen beide groepen. Personen die acuut dakloos zijn, zijn vaker alleenstaande (89% tegenover 75%) en verblijven minder vaak samen met een partner (11% tegenover 18%). Ze hebben vaker geen *direct betrokken kinderen* (95% tegenover 69%).

Voor *gezondheidsproblemen* blijkt dat personen die acuut dakloos zijn, vaker dan personen die niet acuut dakloos zijn kampen met (vermoedelijke) psychische of psychiatrische problemen (43% tegenover 25%) en met (vermoedelijke) verslavingsproblemen (35% tegenover 23%). De groep acuut dakloze personen heeft minder vaak geen gezondheidsproblemen dan de groep die niet acuut dakloos is (24% tegenover 36%).

Verder verbleven personen die acuut dakloos zijn, vaker eerder in een *gevangenis* dan niet acuut dakloze personen (24% tegenover 15%). Er zijn geen verschillen voor een verleden verblijf in jeugdhulp of een psychiatrisch ziekenhuis of centrum.

Wat betreft *inkomensbronnen* ontvangen personen die acuut dakloos zijn minder vaak een leefloon dan personen die niet acuut dakloos zijn (18% tegenover 28%) en hebben ze vaker een informeel inkomen (13% tegenover 3%). Voor de overige inkomensbronnen zijn er geen verschillen.

De personen die acuut dakloos zijn hebben vaker een *referentieadres bij een OCMW* dan personen die niet acuut dakloos zijn (28% tegenover 14%).

Er zijn geen verschillen tussen beide groepen voor *nationaliteit*, *geboorteland* en *aantal indirect betrokken kinderen*.

4.8.2 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

Bij *aanleidingen* voor verlies van woonzekerheid wordt bij de groep acuut dakloze personen vaker aangegeven dat ze hun woonzekerheid verloren wegens een psychische problematiek (29% acuut dakloze personen tegenover 10% niet acuut dakloze personen) en vanwege werkloosheid (12% tegenover 3%).

Personen die acuut dakloos zijn, zijn vaker minder lang dakloos dan personen die niet acuut dakloos zijn. Zo zijn ze vaker minder dan drie maanden dak- of thuisloos (30% tegenover 23%) en minder vaak vier tot elf maanden (18% tegenover 31%) of een tot twee jaar dak- of thuisloos (12% tegenover 18%). De duur van hun dakloze situatie is echter vaker onbekend (22% tegenover 8%).

4.9 Personen die bij familie en vrienden verblijven

In de nacht van 28 op 29 oktober 2021 verbleven 259 personen bij familie en vrienden wegens gebrek aan een woonoplossing. Deze groep omvat 31% van alle getelde personen. We vergelijken deze groep met dak- en thuisloze personen die niet bij familie en vrienden verbleven (575 personen).

4.9.1 Profielkenmerken

Verhoudingsgewijs verblijven *jongere* dak- of thuisloze personen vaker bij familie en vrienden dan oudere dak- of thuisloze personen. Zo zijn de personen die bij familie en vrienden verblijven vaker 18

tot 25 jaar (32% van alle getelde personen die bij familie en vrienden verblijven is 18 tot 25 jaar tegenover 18% van de andere getelde dak- en thuisloze personen). Ze zijn minder vaak 40 tot 49 jaar (15% tegenover 22%) en iets minder vaak 50 tot 59 jaar (7% tegenover 10%) of ouder dan 60 jaar (4% tegenover 7%).

Er zijn ook verschillen voor *nationaliteit* en *verblijfsstatuut*. Personen die bij familie en vrienden verblijven, hebben vaker de Belgische nationaliteit (70% tegenover 62%). Personen die niet de Belgische nationaliteit hebben en bij familie en vrienden verblijven, verblijven echter vaker onwettig in België dan de andere dak- en thuisloze personen (34% tegenover 11%). Deze groep heeft ook minder vaak permanent (25 tegenover 39%) of tijdelijk verblijfsrecht (17% tegenover 31%).

Daarnaast zijn er verschillen in de *samenstelling van het huishouden*. Personen die bij familie en vrienden verblijven, zijn verhoudingsgewijs vaker alleenstaand dan dak- of thuisloze personen met een andere verblijfplaats (80% tegenover 74%) en leven minder vaak met een partner (10% tegenover 21%). Ze hebben vaker dan de andere dak- en thuisloze personen geen *direct betrokken kinderen* (79% tegenover 69%) maar vaker minstens een indirect betrokken kind (26% tegenover 19%).

Voor een *verleden verblijf in een instelling* variëren beide groepen enkel voor een verleden verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis of centrum. Personen die bij familie en vrienden verblijven, verbleven minder vaak in een psychiatrisch ziekenhuis of centrum dan andere dak- of thuisloze personen (10% tegenover 18%).

Er zijn geen verschillen tussen beide groepen voor *geslacht*, *geboorteland*, *gezondheidsproblemen*, *inkomensbronnen*, *actieve begeleiding door een OCMW* en *referentieadres bij een OCMW*.

4.9.2 Kenmerken van dak- en thuisloosheid

Wat betreft de *aanleidingen* voor verlies van woonzekerheid, blijken personen die bij familie en vrienden verblijven minder vaak dak- of thuisloos te zijn vanwege een ongeschikte of onbewoonbare woning (5% personen die bij familie en vrienden verblijven tegenover 11% andere dak- of thuisloze personen) en vanwege een ontslag uit een instelling (7% tegenover 16%). Daarentegen zijn relatieproblemen (26% tegenover 19%) en conflict met familie en vrienden (31% tegenover 17%) vaker een aanleiding voor hun precare woonsituatie situatie.

Er zijn geen verschillen tussen beide groepen voor de *duur van de dak- of thuisloosheid*.

Hoofdstuk 4 De kwalitatieve resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft de kwalitatieve resultaten van de dak- en thuisloosheidtelling in Zuid-West-Vlaanderen. Na de verwerking van de eerste kwantitatieve resultaten, organiseerden we een online focusgroep met de diensten en organisaties die meetelden: personen verbonden aan OCMW, CAW, welzijnssectoren, algemene ziekenhuis, sociaal verhuurkantoor, sociale huisvestingsmaatschappij, jeugdhulpvoorzieningen, straathoekwerk en andere laagdrempelige organisaties en politie. De focusgroep vond plaats op 11 januari 2022 met 29 deelnemers. Nadien kregen de deelnemers de mogelijkheid om hun (bijkomende) feedback en casusbeschrijvingen te noteren via een online vragenlijst. Deze vragenlijst werd ingevuld door 12 personen.

Daarnaast organiseerden we een focusgroep met enkele dak- en thuisloze personen. Met deze focusgroep wil het onderzoeksteam voor een eerste keer ook de doelgroep van deze tellingen, de dak- en thuisloze personen zelf, aan het woord laten om met hen in gesprek te gaan over de methode van de telling en over enkele resultaten van dak- en thuisloosheidtelling in Zuid-West-Vlaanderen. Het gesprek startte met een 'rondje van de tafel' waarbij iedereen zich kon voorstellen. Nadien presenteerde de onderzoeker de methode van de telling en ook enkele resultaten, waarna de deelnemers feedback konden geven. Ook konden de deelnemers nog extra informatie of opmerkingen toevoegen.

In dit hoofdstuk omschrijven we in het eerste deel de resultaten van de online focusgroep en de online vragenlijst waarin de deelnemers feedback gaven op enkele kwantitatieve resultaten alsook op de methode en het proces van de point-in-time telling. Vervolgens bespreken we enkele anonieme casussen¹⁵ over dak- en thuisloosheid in Zuid-West-Vlaanderen, omschreven door de deelnemers van de focusgroep. Aan de hand van deze casusbeschrijvingen wensen we ook de verhalen achter de cijfers over dak- en thuisloosheid in kaart te brengen. In dit deel maken we een opdeling van verschillende groepen van dak- en thuisloze personen op basis van enkele kenmerken (bijvoorbeeld jongvolwassenen en personen met direct betrokken kinderen). Op die manier kunnen we inzoomen op enkele groepen. Maar in realiteit overlappen deze kenmerken vaak en staan deze groepen niet afgezonderd naast elkaar. Deze combinaties van kenmerken tonen de complexiteit van de situatie van dak- en thuisloze personen. We wensen met andere woorden graag enkele specifieke groepen uit te lichten maar benadrukken tegelijkertijd het belang van dit holistisch perspectief. In het tweede deel van dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de focusgroep met de dak- en thuisloze personen.

¹⁵ De casussen werden anoniem aangeleverd. Indien een casus niet voldoende anoniem omschreven was, werd dit aangepast door de onderzoekers.

1 Reflecties en casussen vanuit de praktijk over de resultaten

1.1 Aantal dak- en thuisloze personen

De meerderheid van de deelnemers vindt het aantal dak- en thuisloze personen hoger dan verwacht. Sommigen geven aan dat ze reeds tijdens de voorbereiding van de dak- en thuisloosheidstelling opmerkten dat er binnen hun organisatie meer dak- en thuisloze personen gekend waren dan ze vermoedden.

Een aantal deelnemers stelt dat het om een onderschatting gaat aangezien meerdere personen onder de radar blijven en zo niet in de telling zijn opgenomen. Ook is het niet steeds eenvoudig voor hulpverleners of vrijwilligers om de vragenlijst te overlopen met de dak- en thuisloze personen waardoor sommige personen die wel gekend zijn bij een organisatie, niet worden opgenomen in de telling.

1.2 Dak- en thuisloze jongvolwassenen

De meerderheid van de deelnemers vindt het aantal jongvolwassenen zowel herkenbaar als verrassend. Voor sommigen bevestigt dit resultaat een stijging die ze waarnemen in de praktijk.

“Ik schrik er niet zo erg van dat het zo’n grote groep is. De aanmeldingen voor jongvolwassenen die dakloos zijn, blijven binnenkomen.”

“Het gaat om een grote groep jongvolwassenen, die vaak de start missen.”

Meerdere deelnemers benadrukken het belang om te onderzoeken of er specifieke aanleidingen zijn die ertoe leiden dat jongvolwassenen dak- of thuisloos worden. De deelnemers benoemen de (on)betaalbaarheid van woningen als een belangrijke factor. Zo geeft een deelnemer aan veel jongvolwassenen te kennen die in een doorgangswoning verblijven maar geen betaalbare woning vinden.

“Er zijn weinig betaalbare woningen op de private huurmarkt. Dan zie je dat er huisjesmelkerij naar boven komt. Dan zie je dat het die optie is of op straat wonen. Als er iets vrijkomt, is het meteen weg of is het zeer duur. De eigenaars hebben ook de keuze en kunnen selectiever zijn. Ze vragen of ze een vaste job hebben, met een vast contract. Jongvolwassenen die startende zijn of interim werken, vallen snel uit de boot.”

Een andere belangrijke factor is de intergenerationale armoede. Een deelnemer omschrijft dat sommige jongvolwassenen zich samen met hun ouders in een dak- of thuisloze situatie bevinden en dat veel jongvolwassenen door generatiearmoede dak- of thuisloos zijn. Ook andere deelnemers benadrukken de intergenerationale insteek van dak- en thuisloosheid.

“Ik werk al 25 jaar voor de sociale dienst. Van sommige personen die ik in het begin van mijn loopbaan begeleid heb, begeleid ik nu de kinderen. Er is ook zoiets als een intergenerationale insteek in dak- en thuisloosheid.”

“Ik denk dat er toch een grote groep is van kinderen of jongvolwassenen die nooit de kans gehad heeft. Soms hebben ze wel wat geld en een job, maar de markt zorgt ervoor dat ze geen stappen kunnen verderzetten. Ze hebben nooit de kans gehad om verder te gaan. Maar dan lijkt het me interessant om verder te kijken hoe dit komt. Onderliggende

oorzaken waarom ze die start missen. Je ziet dat er bijvoorbeeld [in de resultaten van de telling] veel begeleid worden door het OCMW, maar dat ze er toch niet uit geraken. Daar verschiet ik dan wel van”.

Enkele deelnemers vertellen over jongvolwassenen die na het vinden van een stabiele woonoplossing terug dak- of thuisloos worden. Ze vinden het belangrijk om meer te investeren in deze begeleiding.

“We zien jongvolwassenen die verhuizen naar een sociale woning. Maar als je niet weet hoe je bijvoorbeeld huur moet betalen of een woning moet onderhouden, worden ze uit huis gezet en komen ze weer terecht in de crisisopvang.”

Onderstaande casussen omschrijven enkele situaties van dak- of thuisloze jongvolwassenen.

A. verbleef tot haar 18 jaar in de bijzondere jeugdzorg en ging daarna alleen wonen. Na enkele jaren kampte ze met een verslavingsproblematiek waardoor ze financiële problemen kreeg. Er werd een bewindvoerder aangesteld en door de hoge schuldenlast kreeg ze maar 50 euro per week leefgeld. Daarom startte ze ook met informeel werk. Sinds enkele maanden huurt ze een woning via een sociaal verhuurkantoor.

B. is een twintiger en komt uit een onstabiele thuissituatie. Samen met zijn moeder vluchtte hij regelmatig weg uit deze thuissituatie. B. heeft op veel verschillende plaatsen gewoond en is afkomstig uit een stad buiten Zuid-West-Vlaanderen maar kwam hier terecht. Momenteel kan B. tijdelijk verblijven bij een vriend in een sociale huurwoning. Hij weet dat dit eigenlijk niet mag, maar weet anders niet waar hij naartoe kan. B. heeft recht op een werkloosheidsuitkering maar heeft die nog niet aangevraagd. Er moeten nog wat papieren in orde gebracht worden voor hij die kan krijgen maar dit is niet vanzelfsprekend voor B. Hierdoor heeft hij een tijdje geen inkomen gehad. In deze periode kreeg hij een voedselpakket en kon hij wat geld lenen bij een vriend. Als het echt moeilijk wordt financieel, verkoopt B. drugs om de eindjes aan elkaar te knopen. Hij zou naar verschillende dokters moeten voor zijn gezondheid, maar heeft hier momenteel geen geld voor. Dit zorgt er, samen met een wantrouwen naar mensen toe, dat B. liever niet wil gaan werken.

Een twintiger werd enkele maanden geleden dakloos wegens waterschade aan zijn woning door hevige regenval. De woning werd verzegeld door de politie nadat de brandweer instortingsgevaar inschatte. Momenteel verblijft hij bij een vriend, maar dit is geen ideale situatie.

1.3 (Grote) gezinnen met direct betrokken kinderen

Ongeveer een op vier van de getelde personen heeft minstens een direct betrokken kind. Verder werden er 479 direct betrokken kinderen geteld. Deze resultaten komen meermaals aan bod tijdens de focusgroep. Meerdere deelnemers vinden deze resultaten herkenbaar, o.a. door de vele aanvragen voor gezinnen die dak- of thuisloos zijn. Maar iedereen geeft aan dat het om een erg hoog cijfer gaat.

“De grote hoeveelheid kinderen is toch ook opvallend en beangstigend.”

Een deelnemer omschrijft dat een aantal grote gezinnen verblijven in een woning zonder comfort en basisvoorzieningen. Verder bespreken meerdere deelnemers dat (grote) gezinnen moeilijker kunnen

doorstromen naar een sociale woning of een woning bij een sociaal verhuurkantoor wegens het beperkte of ontbrekende aanbod voor gezinnen met meerdere kinderen.

“Ons grootste aanbod zijn de tweeslaapkamerswoningen en daar merken we dat die personen heel vlot kunnen doorstromen. Maar er is veel vraag voor grote gezinnen en tegelijkertijd zeer weinig aanbod. Daar botsen wij op een muur. Dat zijn schrijnende verhalen. Dat is voor ons een heel moeilijke uitdaging: we kunnen niet verder want er is geen aanbod.”

“Woningen op de private huurmarkt, maar ook op de sociale markt, zijn vandaag helemaal niet aangepast aan grote gezinnen. Ik heb een alleenstaande moeder geholpen met acht kinderen. Zij woont in een kleine studio.”

“De crisiswoningen zijn niet altijd aangepast aan grote gezinnen”.

“Dan zie je dat er veel grote gezinnen te klein wonen. Er zijn ook niet zoveel grote woningen bij het sociaal verhuurkantoor en grote woningen [op de privémarkt] zijn niet betaalbaar”.

Andere deelnemers merken op dat het aantal éénoudergezinnen toeneemt en dat het bijna altijd alleenstaande moeders betreft. Vaak gaat het volgens hen om vrouwen die na een relatiebreuk dak- of thuisloos zijn geworden.

“Ik ontmoet vaak individuele personen die omwille van een scheiding dakloos zijn geworden maar vaak hebben we onvoldoende aandacht voor de kinderen die direct of indirect betrokken zijn.”

“[Het gaat om] een moeilijke doelgroep, want soms verdwijnen ze na een tijdje van de radar. Dan hoor je niets meer van hen en weet je ook niet waar ze verblijven. Ik werkte onlangs met een vrouw met kindjes maar ze is moeten vluchten [van een gewelddadige partner]. En zo zijn ze gewoon verdwenen en heb ik geen contact meer met hen.”

Onderstaande casussen beschrijven de situaties van dak- of thuisloze personen met direct betrokken kinderen.

C. werd dakloos na een relatiebreuk. Hierdoor was ze genoodzaakt om tijdelijk in een crisiskamer van het OCMW te verblijven en om een leefloon aan te vragen. Als alleenstaande moeder kan ze nog steeds haar kinderen niet bij haar laten overnachten. Een woning vinden met voldoende slaapkamers voor haar en haar kinderen op de private huurmarkt is erg moeilijk aangezien ze over een beperkt inkomen beschikt.

Een koppel heeft een baby en zijn dakloos. Ze werden dakloos omwille van detentie van D. en E. heeft geen verblijfsrecht in België. Ze zijn genoodzaakt om met hun baby te overnachten in de noodopvang, bij familie of vrienden en soms in de openbare ruimte.

Een gezin met vijf kinderen kreeg de opzeg van hun huurwoning. Ondanks het inkomen van F. uit vast werk, zijn de woningen op de privémarkt onbetaalbaar. Momenteel verblijven ze in een doorgangswoning. Het gezin staat op de wachtlijst voor een sociale woning, maar ook daar is er een beperkt aanbod voor grote gezinnen.

1.4 Personen in opvang en tijdelijk verblijf

De resultaten van de telling tonen dat de grootste groep getelde personen verblijft in opvang en tijdelijk verblijf. De meeste deelnemers vinden dit resultaat herkenbaar. Een deelnemer vertelt dat de regio Zuid-West-Vlaanderen een groot aanbod voor residentiële opvang en doorgangswoningen aanbiedt en dat dit aanbod groter is dan in andere regio's, wat een mogelijke verklaring biedt voor dit resultaat. Ook andere deelnemers bevestigen dit en benadrukken het belang van het grote aanbod doorgangswoningen van W13, CAW en OCMW alsook de goede samenwerking tussen de sociale verhuurkantoren, CAW en OCMW rond crisis- en doorgangswoningen en dit zowel in de steden als in de gemeenten. Een deelnemer voegt toe een aantal personen te kennen die 'van grootstad naar grootstad' trekken vanwege de verschillende vormen van aanbod.

"Je hebt mensen die van grootstad naar grootstad trekken, maar het is moeilijk om met hen een traject te starten en hen uit die dakloosheid te halen."

Onderstaande casus omschrijft de situatie van een persoon die in opvang en tijdelijk verblijf verblijft.

G. verbleef een tijdje samen met haar minderjarige zoon bij een vriend. Na een tijd moesten ze hier vertrekken en verbleef ze bij verschillende familieleden en vrienden. In deze periode verbleef haar zoon bij zijn vader. Ook deze verblijfsituatie was niet stabiel maar G. wou als alleenstaande vrouw niet naar de nachtopvang. Ze meldde zich aan bij CAW voor opvang. Momenteel verblijft ze in opvang van CAW en wordt er gezocht naar een permanente oplossing. Daardoor kan haar zoon weer bij haar verblijven.

1.5 Personen die bij familie en vrienden verblijft

De tweede grootste groep zijn de personen die tijdelijk bij familie en vrienden verblijven. Ook dit resultaat is herkenbaar voor de deelnemers.

Deze casussen omschrijven situaties waarbij een persoon bij familie en vrienden verblijft wegens gebrek aan een andere woonoplossing.

H. is minderjarig en net bevallen van een kindje. Samen met haar partner verblijven ze bij hun ouders. Deze woning is echter te klein en ze moeten er vertrekken. H. heeft geen eigen inkomen, haar partner is aan het werk. Ze moeten op zoek naar een nieuwe woning."

"I. verbleef enkele jaren in het buitenland. Toen hij terugkwam naar België had hij geen woning meer. I. kan niet terecht bij familie. Sinds enkele maanden logeert hij bij verschillende vrienden. Maar die zijn de situatie beu en I. moet er weg. Het is moeilijk om een woning te vinden: heel wat documenten zijn niet meer in orde, hij heeft geen identiteitskaart en geen leefloon meer."

1.6 Personen die in een LOI verblijven

Enkele deelnemers vinden het hoge aantal personen die in een LOI verblijven verrassend. Volgens sommige deelnemers gaat het binnen deze groep voornamelijk over alleenstaande mannen. Andere deelnemers linken een verblijf in een LOI aan langdurige dak- of thuisloosheid. Dit langdurig verblijf in

een LOI heeft volgens hen te maken met de lange wachttijden voor asielaanvragen. In sommige gevallen zou het om grote gezinnen gaan voor wie het moeilijker is hen te laten doorstromen.

1.7 Personen die tijdelijk of onwettig in België verblijven

Het aantal getelde personen zonder permanent verblijfsrecht is opmerkelijk volgens sommige deelnemers. Volgens hen zijn personen die onwettig verblijven in België vaak niet gekend bij organisaties en blijven zij 'onder de radar'. Het gaat dan om personen die vaker terugvallen op familie en vrienden en niet steeds hulp of begeleiding wensen aangezien er een grote angst heerst om gekend te zijn bij organisaties. Een deelnemer die jonge gezinnen begeleidt, vindt dit resultaat daarentegen herkenbaar.

Onderstaande casussen omschrijven de situatie van personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België.

J. heeft tijdelijk verblijfsrecht. Enkele maanden geleden is ze bevallen. J. heeft niet de financiële middelen om een woning te vinden op de reguliere woonmarkt. Momenteel is ze niet aan het werk want heeft ze een statuut van bevallingsrust maar er is ook nog geen opvang gevonden voor de baby. Ze spreekt een beetje Frans maar geen Nederlands. Onofficieel verblijven J. met haar baby op de zolder bij vrienden maar deze woonomstandigheden zijn erg ongeschikt.

K. heeft geen verblijfsrecht in België en kampt met psychische problemen. Door dit onwettig verblijf, kan K. geen beroep doen op hulpverlening en wordt K. ook in de nachtopvang geweigerd. Hierdoor is K. al jaren dakloos.

L. heeft een wettige verblijfkaart in België. Samen met haar partner M. hebben ze drie kinderen. M. mocht enkele maanden in België verblijven maar na de geboorte van hun derde kind bleef hij. Sindsdien verblijft hij onwettig in België. Hierdoor kan hij geen enkele hulp krijgen van de stadsdiensten, van VDAB of andere diensten. Er werd hem aangeraden om te gaan werken en vrijwilligerswerk te doen, maar ook dit wordt bemoeilijkt door zijn onwettig verblijf.

N. verblijft al enkele jaren in België maar verkreeg geen verblijfsstatuut. Na zijn 18de verjaardag verviel zijn materiële ondersteuning. N. volgt onderwijs en woont in bij zijn werkgever en bij vrienden.

1.8 Personen met een inkomen uit vast of tijdelijk werk

Ongeveer een op vier van de getelde personen heeft een inkomen uit vast of tijdelijk werk, 27% ontvangt een leefloon en 4% heeft een informeel inkomen. Meerdere deelnemers vinden het eerste resultaat erg verrassend.

"Ik had niet verwacht dat er zoveel mensen zouden zijn die een inkomen hebben uit werk, maar toch dak- of thuisloos zijn. Met de stijgende energieprijzen en dergelijke konden we dat misschien wel verwachten. Maar toch schrik je daarvan".

"Dit toont aan dat het heel moeilijk is om een woning te vinden op de private huizenmarkt en dat het een beetje lotje trek wordt. Dan vinden de verhuurders misschien iemand met

een hoger loon. Ondanks dat de personen erg hun best doen om te gaan werken om zo loonfiches te kunnen voorleggen. Als je afhankelijk blijft van de sociale markt, dan blijf je een beetje vastzitten.”

Andere deelnemers vinden dit resultaat minder verrassend en omschrijven dat het volgens hen vaak gaat om personen met schulden. Daarnaast vinden sommige deelnemers het aantal personen met een leefloon eerder laag, voor anderen gaat het om een herkenbaar resultaat. Verder vermoeden meerdere deelnemers dat het aantal personen met een informeel inkomen in de realiteit veel hoger ligt. Het is voor hulpverleners die de vragenlijst invullen of voor de personen zelf echter niet steeds wenselijk om deze informatie te delen voor de telling.

1.9 Actieve begeleiding door OCMW

Enkele deelnemers vinden dat het hoge aantal personen die actief begeleid worden in contrast staat met het lage aantal personen met een referentieadres bij een OCMW. Voor sommigen gaat het om een laag maar herkenbaar cijfer. Een deelnemer geeft aan dat het niet eenvoudig is om een referentieadres te verkrijgen bij een OCMW. Sommige deelnemers merken op dat ‘actieve begeleiding’ verschillende vormen kan aannemen. Soms gaat het namelijk om begeleiding die niet erg intensief is.

1.10 Personen die verblijven in een woning met dreigende uithuiszetting

Volgens enkele deelnemers tonen de resultaten van de telling een nieuwe doelgroep, namelijk de personen die in een woning verblijven die ongeschikt of onbewoonbaar werd verklaard. Volgens hen gaat het om een toename van deze groep, waarschijnlijk omdat er meer wordt ingezet op de kwaliteit van de woning en op kwaliteitscontroles door de steden en gemeenten. Ook al zijn die kwaliteitscontroles erg belangrijk, toch zijn er grote gevolgen aangezien er niet steeds tijdig een alternatieve woning kan gevonden worden.

“Bijvoorbeeld mensen die op de wachtlijst staan voor een sociale woning. Zij komen dan in aanmerking voor een huurpremie en dus komt er een controle in hun huidige woning. Die woning wordt afgekeurd maar ze kunnen nog niet terecht in een sociale woning. Ze moeten dan tussenin nog ‘ns verhuizen maar hebben vaak niet de middelen om te huren op de privémarkt. Dat is een doelgroep die we vaker zien voorkomen en waarbij we met ons handen in het haar zitten. We zetten in op kwaliteit, wat natuurlijk goed is, maar er moet ook een alternatief zijn en dat ontbreekt voorlopig.”

“Het is een evenwicht zoeken. Je ziet situaties die onleefbaar zijn. Maar als je een dienst inschakelt om de woning te controleren en die personen moeten weg uit de woning, dan maak je de situatie ernstiger. Je wil op lange termijn een betere woning vinden, maar dat lukt niet op korte termijn. Dat is een heel moeilijke afweging.”

Onderstaande casus omschrijft een situatie waarin de woning onbewoonbaar werd verklaard.

Na een verblijf in een doorgangswoning, verhuisde een gezin met vijf kinderen naar een huurwoning. Toen een aanvraag voor het verkrijgen van een huursubsidie werd ingediend, liep het fout. Wonen Vlaanderen startte een onderzoek naar de woning en de woning werd onbewoonbaar verklaard. De eigenaars van de huurwoning willen de woning verkopen

waardoor het gezin moet vertrekken. Aangezien de ouders slechts over een beperkt inkomen beschikken, verloopt de zoektocht naar een andere woning moeizaam. Sinds enkele maanden is er geen verwarming meer in hun huurwoning wegens een kapotte boiler, maar de eigenaars weigeren die te herstellen omwille van de onbewoonbaarheidsverklaring. Er werden ook vochtproblemen vastgesteld. Deze situatie leidt ertoe dat enkele kinderen gezondheidsproblemen ontwikkelden.

1.11 Dak- of thuisloos door een relatiebreuk of conflict met familie of vrienden

De meeste deelnemers benadrukken dat een relatiebreuk of een conflict met familie of vrienden vaak de aanleiding vormt voor de precaire woonsituatie.

“Een relatiebreuk is toch een belangrijke aanleiding. Je hebt veel mensen die dan in tijdelijke opvang of bij familie of vrienden terecht komen.”

“We kennen heel wat personen die niet lang in een relatie zijn, maar al snel beslissen om samen te wonen. Wanneer ze uit elkaar gaan, vertrekken ze naar vrienden of familie en zo komen ze dan weer bij ons terecht. Ze zien vaak een opportuniteit in een relatie om van hun dakloze situatie te ontsnappen, maar als dat dan misloopt, komen ze weer in diezelfde of zelfs een ergere situatie terecht”.

Deze casussen omschrijven enkele voorbeelden van personen die na een relatiebreuk of een conflict met familie of vrienden dak- of thuisloos werden.

Na de breuk met haar partner, moest O. de huurwoning verlaten aangezien die op naam van haar ex-partner staat. Samen met haar minderjarig kind verbleef ze een hele tijd bij familie en vrienden en sliepen ze op de zetel, in afwachting van een doorgangswoning van het OCMW. Een woning vinden op de privémarkt is onmogelijk vanwege haar laag inkomen als alleenstaande moeder.

P. werd dakloos toen ze moest vluchten en haar huurwoning moest opzeggen vanwege intrafamiliaal geweld. Hierdoor kwam ze terecht in verschillende vormen van crisisopvang.

1.12 Gezondheidsproblemen

De resultaten voor de verschillende gezondheidsproblemen zijn voor meerdere deelnemers niet herkenbaar vanuit hun praktijkervaring. Zo zou het aantal personen met vermoedelijke verslavingsproblemen, een verstandelijke beperking en psychische of psychiatrische problemen hoger zijn. Een deelnemer omschrijft de extra moeilijkheden voor personen met een verstandelijke beperking om toegang te krijgen tot een passend aanbod.

“Dit zijn de personen die volgens mij in beschut wonen zouden moeten verblijven. Maar we zien hier wel vaak dat er een grijze zone is van personen die overal ‘tussen’ vallen. Zo is hun beperking voor VAPH niet groot genoeg om toegang te krijgen tot handicapspecifieke ondersteuning, terwijl ze voor beschut wonen dan weer te groot is.”

Verder merken enkele deelnemers op dat de dak- of thuisloze situatie kan bijdragen aan reeds bestaande gezondheidsproblemen maar ook een aanleiding kan zijn voor nieuwe gezondheidsproblemen.

“Soms ontmoeten we jongeren die dan in aanraking komen met drugs doordat ze zich in een moeilijke situatie bevinden.”

“Vanaf het moment dat je dak- of thuisloos bent, heb je sowieso zorgen. En dat is gelinkt aan gezondheid.”

Deze casussen omschrijven de moeilijkheden van personen met (meerdere) gezondheidsproblemen in hun zoektocht naar een stabiele woonsituatie.

Na een verblijf in beschut wonen, is het erg moeilijk voor Q. om een nieuwe woonoplossing te vinden. Vanwege een psychische kwetsbaarheid en verslavingsproblematiek, voldoet Q. niet aan de voorwaarden of wordt Q. uitgesloten vanwege deze gezondheidsproblemen. Daardoor verblijft Q. in de openbare ruimte, in de nachtopvang en sporadisch bij familie en vrienden. Mogelijks zou Q. nu kunnen doorstromen naar kracht.wonen.

R. leeft al enkele jaren op straat. Door traumatische gebeurtenissen in het verleden, kampt hij met een verslavingsproblematiek. R. verbleef een tijdje in een kraakpand en nadien in een tent. Er werd een traject opgestart binnen kracht.wonen. Maar R. is vertrokken en momenteel is er geen contact met hem.

2 Focusgroep met dak- en thuisloze personen

Op donderdag 3 februari organiseerden we een focusgroep met enkele dak- en thuisloze personen in Kortrijk. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met een buurtwerker en vond plaats in een wijkcentrum. Tijdens deze focusgroep waren zes deelnemers aanwezig, een buurtwerker en twee onderzoekers. De deelnemers waren dak- of thuisloze mannen die het wijkcentrum, de buurtwerker en elkaar kenden. Het gesprek duurde ongeveer een uur.

Aan het begin van de focusgroep stelde elke deelnemer zich voor aan de groep. Sommige deelnemers deelden ook hun verhaal over hun dak- of thuisloze situatie en de reden waarom ze dak- of thuisloos zijn geworden. Maar om de privacy van de deelnemers te garanderen, gaan we niet dieper in op hun verhaal. In wat volgt worden de voornaamste resultaten van de focusgroep toegelicht.

2.1 Feedback op methode en resultaten van de dak- en thuisloosheidtelling in Zuid-West-Vlaanderen

We beschreven kort de methode en het proces van de telling aan de deelnemers. De deelnemers hadden hier geen bedenkingen bij. Na de omschrijving van de methode presenteerden we de resultaten voor de verschillende verblijfs categorieën in de nacht van 28 op 29 oktober 2021 (tabel 2). Geen enkele deelnemer was verbaasd over het aantal getelde personen en alle deelnemers waren het erover eens dat deze cijfers een onderschatting zijn en in werkelijkheid hoger liggen. Eén deelnemer gaf aan het cijfer van het aantal kinderen hoog te vinden, maar zei dat het moeilijk is om daarover een inschatting te maken.

Er werden ook geen vragen gesteld of bedenkingen geformuleerd over de gehanteerde definitie over dak- en thuisloosheid en de ETHOS Light typologie. Uit de verhalen van de deelnemers bleek bovendien dat ook zij wisselen tussen verschillende verblijfplaatsen en meerdere verblijfplaatsen hebben.

2.2 Wat na de telling?

Bij de omschrijving van de methode van de telling vroegen enkele deelnemers naar het doel van deze telling. Meer bepaald waren ze benieuwd naar de concrete beleidsmaatregelen die volgen uit deze telling. De deelnemers zijn geïnteresseerd in de verdere opvolging van de resultaten van deze telling en wensen te weten welke gevolgen deze telling voor hen op korte en lange termijn kunnen betekenen.

“Het is hoog tijd dat er meer gebeurt. Dat er meer aanbod is [voor dak- en thuisloze personen], qua eten en drinken maar ook voor vrije tijd.”

2.3 Zelf in gesprek gaan met beleidsmakers

Enkele deelnemers geven aan dat ze graag ook zelf in gesprek zouden gaan met beleidsmakers. Een deelnemer merkte op dat zij als groep heel goed kunnen formuleren welke problemen en noden er zijn. Zo kaartte een deelnemer een probleem aan van de openingsuren en sluitingsdagen van de nachtopvang en van Poverello.

“Vroeger was de nachtopvang open op zondag, maar nu niet meer. Voor het CAW kost het niets om dat een dag langer te openen, maar voor ons betekent dat een dag en nacht op straat.”

“Dat hoeft zelfs geen geld te kosten, enkel wat organisatie.”

“Er zijn veel kleine oplossingen voor kleine problemen. Dat zou nog niet alles oplossen, maar al veel kunnen betekenen.”

De deelnemers benadrukten ook het belang van deze initiatieven, zowel voor een fijne dagbesteding als voor praktische zaken.

“Het eten is goed, het is daar warm en ik kan me er douchen, je gsm opladen.”

Een andere concrete nood die werd aangehaald, is de mogelijkheid om kleren te wassen in de dag- of nachtopvang. Een deelnemer verwoordde dat dergelijke praktische zaken moeilijk te regelen zijn en dak- of thuisloze personen hiervoor vaak bij verschillende organisaties moeten langsgaan.

“Het is een job he, dakloos zijn. Ze zeggen dat we geen klop doen, maar je loopt de hele dag rond te tsjollen.”

Aan het einde van de focusgroep omschreef een deelnemer nog enkele andere noden. Eén ervan is het belang van psychologische hulp. De deelnemer meende dat deze hulp ook belangrijk blijft nadat personen een woonoplossing gevonden hebben. Bovendien benadrukte hij dat, hoe langer de dak- of thuisloze situatie duurt, hoe moeilijker die psychologische problemen worden.

“Wat ze nu doen, ze steken u in een appartement. Maar je krijgt geen hulp. De meeste mensen zitten met financiële problemen. Dat geeft stress en psychologische problemen.”

2.4 Participatie van de dak- en thuisloze personen bij toekomstige tellingen?

Met deze focusgroep werden de dak- en thuisloze personen voor de eerste keer betrokken bij het proces van de telling. De deelnemers waren gemotiveerd om met het onderzoeksteam in gesprek te gaan. Indien we hen in de toekomst ook willen betrekken, lijkt het van belang om hen reeds van bij de start van het proces van de telling uit te nodigen. Op die manier zijn ze geïnformeerd over het hele proces en biedt het een kans om gemotiveerde personen nog nauwer betrekken bij deze tellingen.

Hoofdstuk 5 Conclusie

Samen met de welzijnsvereniging W13 en de Koning Boudewijnstichting organiseerde LUCAS KU Leuven, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy de eerste point-in-time dak- en thuisloosheidtelling in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Deze tellingsmethode werd aanbevolen in de MEHOBEL-studie en werd eerder al toegepast in de telling van Leuven, provincie Limburg, Gent, Luik en Aarlen in 2020. Concreet brachten de deelnemende diensten verspreid over de regio Zuid-West-Vlaanderen de dak- en thuislozenpopulatie in kaart in de nacht van 28 op 29 oktober 2021. Dit gebeurde via een korte vragenlijst die peilde naar de verblijfplaats en enkele profielkenmerken. Na deze teldag werd een feedbackmoment ter aanvulling georganiseerd waarin er met enkele betrokken diensten gereflecteerd werd over de resultaten. Ook werd een focusgroep georganiseerd met enkele dak- en thuisloze personen om hun feedback te verzamelen over de methode en de resultaten van de telling.

Dit rapport beschrijft uitvoerig de resultaten van de dak- en thuislozentelling in Zuid-West-Vlaanderen. In dit laatste hoofdstuk worden de opvallendste resultaten van het onderzoek besproken en formuleren we een aantal conclusies.

1 Het aantal dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen

Op 29 oktober 2021 telden 45 organisaties 1313 dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen, oftewel 834 volwassenen en 479 minderjarige kinderen die zich in een preciaire woonsituatie bevinden. Dak- en thuisloosheid is gedefinieerd aan de hand van ETHOS Light, een internationaal gevalideerd instrument om dak- en thuisloosheid te meten. Deze definitie maakt een opdeling in zes verschillende categorieën van dak- en thuisloosheid, zoals in onderstaande tabel weergegeven. We voegden zelf een zevende categorie toe.

Er verbleven 16 volwassenen en één kind in *de openbare ruimte* en 45 volwassen personen en 14 kinderen in de *noodopvang*. In *opvangcentra voor thuislozen of tijdelijke woonoplossingen* zoals doorgangswoningen verbleven 264 volwassenen en 214 kinderen. Er verbleven 99 volwassen personen en 20 kinderen langer in een *instelling* dan nodig bij gebrek aan een woonoplossing of moesten binnen 30 dagen volgend op de teldag de instelling verlaten zonder woonoplossing. Verder verbleven er 62 volwassenen en 16 kinderen in een *niet-conventionele ruimte* (zoals een garage, caravan, kraakpand, auto). Er verbleven 259 volwassen personen en 109 kinderen tijdelijk *bij familie en vrienden*. De onderzoekers voegden daarnaast een zevende categorie toe aan ETHOS Light, met name de personen die *dreigen uit huis gezet te worden* (omwille van een gerechtelijke procedure, een ongeschikt- en/of onbewoonbaarverklaring of een einde van het huurcontract): 83 volwassen personen en 104 kinderen bevonden zich in die situatie op 29 oktober. De grootste categorieën bij de volwassenen zijn de personen die in opvang en tijdelijk verblijf en tijdelijk bij familie en vrienden verblijven, de zogenaamde sofasurfers. Bij de minderjarige kinderen is de grootste categorie verblijf in opvang en tijdelijk verblijf. De grootste groep werd geteld in Kortrijk (376 personen), gevolgd door Menen (74 personen) en Harelbeke (65 personen).

Tabel 27. Verblijfplaats van getelde dak- en thuisloze personen op 28-29 oktober 2021.

Totaal getelde personen		1313			
		Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
1	In openbare ruimte	16	1,9	1	0,2
2	In noodopvang	45	5,4	14	2,9
3	In opvang en tijdelijk verblijf	264	31,7	214	44,7
4	In instelling	99	11,9	20	4,2
5	In niet-conventionele ruimte	62	7,4	16	3,3
6	Bij familie en vrienden	259	31,1	109	22,8
	Totaal ETHOS Light	745	89,3	374	78,1
7	In woning met dreigende uithuiszetting	83	10,0	104	21,7
	Onbekend	6	0,7	1	0,2
	Totaal	834	100,0	479	100,0

2 De profielkenmerken van de getelde dak- en thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen

Van alle getelde dak- en thuisloze volwassenen is 66% man. Ongeveer een op vijf is tussen 18 en 25 jaar, de helft is tussen 30 en 49 jaar. Twee op drie heeft de Belgische nationaliteit. Meer dan de helft is alleenstaand zonder kinderen, 14% is alleenstaand met kinderen en 13% heeft een partner en kinderen. Ongeveer 18% is langer dan twee jaar dak- of thuisloos. Bij ongeveer een op vier is er een (vermoeden van een) verslaving en bij 27% is er een (vermoeden van een) psychische problematiek. Bij bijna een op tien is er een (vermoeden van een) verstandelijke beperking. Meer dan de helft van de getelde personen ontvangt een uitkering of een vervangingsinkomen, 15% heeft geen enkel inkomen. Ten slotte heeft 31% een instellingsverleden in de gevangenis, de jeugdhulp en/of een psychiatrisch ziekenhuis of centrum.

In de internationale literatuur wordt gewezen op drie verschillende trends in de populatie van dak- en thuisloze personen: de vervrouwelijking, de toename van personen met een migratieachtergrond en de toename van gezinsdak- en thuisloosheid. De populatie kan in feite worden opgedeeld in enerzijds 'klassieke' en anderzijds 'nieuwe' dak- en thuisloze personen. De klassieke dak- en thuisloze personen zijn diegenen met een ernstige psychische kwetsbaarheid en/of met een verslavingsproblematiek. De nieuwe dak- en thuisloze personen zijn de gezinnen en de personen met een precair verblijfsstatuut. Uit de telling blijkt dat in Zuid-West-Vlaanderen de klassieke groepen ongeveer 38% uitmaken van alle getelde personen. Bij iets meer dan een op vier van de getelde volwassenen zijn een of meer kinderen direct betrokken. Verder heeft ongeveer 16% van de getelde personen een precair of geen verblijfsstatuut. Om een oplossing voor hen uit te werken is een doorgedreven samenwerking nodig van de dak- en thuislozensector met diensten gespecialiseerd in migratie en dit niet enkel op het lokale niveau, maar ook op de hogere beleidsniveaus.

Opvallend is ook het aantal personen dat langer dan nodig in een instelling moet verblijven omdat er geen woonoplossing is. Het feit dat de uitstroom voor hen moeizaam verloopt, betekent tevens dat deze

diensten en instellingen ook afgeremd worden om een antwoord te bieden op nieuwe personen die professionele zorg nodig hebben.

3 Een aantal specifieke groepen uitgelicht

De telling brengt enkele kwetsbare groepen in beeld. Tegelijkertijd is het ook een valkuil om enkel op een specifiek kenmerk te focussen (zoals leeftijd, geslacht of nationaliteit). Dit houdt het risico in dat die categorisering tot een stigmatisering leidt waarbij de persoon herleid wordt tot dit ene kenmerk. De onderzoekers bepleiten daarom om altijd oog te hebben voor de hele persoon en een intersectioneel perspectief te hanteren. Dit intersectioneel perspectief of kruispuntdenken is een benadering die focust op de samenloop van verschillende vormen van uitsluiting en ongelijkheid in plaats van het benadrukken van één specifiek kenmerk.

De tweede groep zijn de getelde volwassen personen die *verblijven bij familie en vrienden* (259 personen, 31% van alle getelde personen in Zuid-West-Vlaanderen). Jongere dak- en thuisloze personen verblijven vaker bij familie en vrienden dan oudere dak- en thuisloze personen. Zo verblijven 18 tot 25-jarigen vaker bij familie en vrienden dan andere dak- en thuisloze personen (32% personen die bij familie en vrienden verblijven, is 18 tot 25 jaar tegenover 18% personen die niet bij familie en vrienden verblijven).

Personen die verblijven in de openbare ruimte, de noodopvang, een kraakpand, een garage, een auto of een tent beschouwen we als *acut dakloze personen* (91 personen, 11% van alle getelde personen in Zuid-West-Vlaanderen). De personen die acut dakloos zijn, zijn vaker man dan vrouw (86% mannen tegenover 14% vrouwen). Oudere dak- of thuisloze personen zijn vaker acut dakloos dan jongere personen. Personen die acut dakloos zijn, kampen vaker met (vermoedelijke) psychische problemen dan personen die niet acut dakloos zijn (43% acut dakloze personen kampen met (vermoedelijke) psychische problemen tegenover 25% andere dak- en thuisloze personen). Zij verbleven vaker eerder in een gevangenis dan niet acut dakloze personen (24% acut dakloze personen tegenover 15% andere dak- en thuisloze personen).

We telden 278 dak- of thuisloze *vrouwen* in Zuid-West-Vlaanderen (33% van alle getelde personen). Meer dan de helft van de vrouwen heeft direct betrokken kinderen (53% vrouwen tegenover 15% mannen). De getelde vrouwen kampen minder vaak met (vermoedelijke) verslavingsproblemen dan de getelde mannen (16% tegenover 28%). Zij verbleven ook minder vaak ooit in een gevangenis (4% vrouwen tegenover 19% mannen). De getelde vrouwen ontvangen daarnaast vaker een (equivalent) leefloon (33% tegenover 24%). De aanleiding voor de dak- of thuisloze woonsituatie is bij getelde vrouwen vaker vanwege relatieproblemen dan bij getelde mannen (32% tegenover 16%). De getelde vrouwen hebben minder vaak een referentieadres bij een OCMW dan de getelde mannen (9% tegenover 19%).

We telden 183 *jongvolwassen* dak- of thuisloze personen in Zuid-West-Vlaanderen (22% van alle getelde personen). Ze verbleven vaker bij familie en vrienden dan de dak- en thuisloze personen die 26 jaar of ouder zijn (45% tegenover 27%). De meerderheid heeft geen direct of indirect betrokken kinderen. Bij de groep jongvolwassen is er vaker sprake van een (vermoeden van een) verstandelijke beperking (19% tegenover 5%). Jongvolwassenen verbleven minder vaak ooit in een gevangenis (6% tegenover 17%) maar vaker ooit in jeugdhulp (29% tegenover 5%). Ongeveer 40% van hen heeft een leefloon. Ongeveer

de helft is dak- of thuisloos vanwege conflict met familie of vrienden. Een op vier is langer dan een jaar dak- of thuisloos.

We telden 131 personen in Zuid-West-Vlaanderen met een *precair of zonder verblijfsstatuut* in België (16% van alle getelde personen). Een op drie personen die in de openbare ruimte verbleef, verblijft onwettig in België. Deze personen verbleven ook vaker dan andere dak- en thuisloze personen in een instelling (17% van alle getelde personen met tijdelijk of onwettig verblijf in België verbleven in een instelling tegenover 11% andere personen) en in een niet-conventionele ruimte (12% tegenover 7%). Ze hebben vaker geen enkel inkomen dan andere personen (36% tegenover 11%).

De doelgroep van *Housing First* definiëren we in dit onderzoek als de dak- en thuisloze personen die reeds lange tijd dak- of thuisloos zijn (langer dan twee jaar) en die kampen met psychische problemen en/of verslavingsproblemen. In totaal behoren 63 getelde personen tot deze groep (8%). Ze verbleven vaker in een instelling (19% van alle personen die tot de doelgroep van Housing First behoren, verbleven in een instelling tegenover 12% personen die niet tot de doelgroep behoren) en vaker in een niet-conventionele ruimte (18% tegenover 6%). Ze hebben vaker een informeel inkomen (13% tegenover 3%) en worden minder vaak actief begeleid door een OCMW (44% tegenover 68%).

4 Leerpunten op basis van een succesvolle telling dankzij 45 organisaties

In totaal telden 45 organisaties verspreid over 14 gemeenten mee. Niet enkel de diensten die met dak- en thuisloze personen werken (zoals het OCMW en het CAW) namen deel, maar eveneens organisaties die met kwetsbare personen in contact komen zoals de sociale huisvestingsactoren, de geestelijke gezondheidszorg, de jeugdhulp, de werkingen rond armoedebestrijding, de laagdrempelige werkingen en vrijwilligersinitiatieven. Hun medewerking zorgt ervoor dat er met deze resultaten een veel beter zicht is op de kenmerken van de populatie. Opvallend is dat bijna de helft van de volwassen personen door het OCMW is geteld. Dit toont aan hoe belangrijk de medewerking is van de maatschappelijk werkers van het OCMW, maar ook hoe groot de woononzekerheid is bij een deel van hun cliënten.

Het enthousiasme bij praktijkwerkers en vrijwilligers om mee te tellen was groot. De telling ondervond eveneens gevolgen van de COVID-19 situatie. Dit heeft niet enkel een effect op begeleidingen maar ook op het bereiken van personen in laagdrempelige (vrijwilligers)werkingen waarin ontmoeting centraal staat. Zeker voor de vrijwilligers van deze diensten is het niet steeds eenvoudig voor hulpverleners of vrijwilligers om de vragenlijst te overlopen met de dak- en thuisloze personen waardoor sommige personen die wel gekend zijn bij een organisatie, niet worden opgenomen in de telling

Dak- en thuisloosheid neemt de vorm aan van een ijsbergfenomeen. Vaak is enkel het topje van de ijsberg zichtbaar en blijft een groot deel van de problematiek buiten beeld. Deze methode brengt een veel groter deel van de ijsberg in beeld. Het is echter onmogelijk om vast te stellen of de volledige ijsberg nu zichtbaar is. Het gaat hier om een eerste editie van de telling in deze regio. De betrokken diensten moesten de methode op zeer korte tijd onder de knie krijgen. Bovendien waren de omstandigheden verre van ideaal omwille van COVID-19. Hoewel heel wat diensten deelnamen aan deze telling, deden anderen dit niet omwille van tijdsgebrek, een te grote workload, Verder is het typerend voor deze methodiek om dak- en thuisloze personen in kaart te brengen die in contact staan met de deelnemende diensten. Dit betekent dat de personen die geen gebruik maken van deze diensten, ondervertegenwoordigd zijn.

Door de telling op een geregeld tijdstip te herhalen kan de methode verder geperfectioneerd worden. Diensten kunnen nog beter gemotiveerd worden om mee te werken en er kan beter ingespeeld worden op specifieke vragen vanuit bepaalde werkingen. Dit alles moet het mogelijk maken om de resultaten nog meer valide te maken. Ook kan een periodieke herhaling (bijvoorbeeld tweejaarlijks) van de telling ervoor zorgen dat de evolutie van de cijfers en de verschuiving van de profielen in kaart worden gebracht. Door de samenwerking met W13 konden we heel wat diensten bereiken en betrekken bij de telling. Samenwerking met een onafhankelijk onderzoeksinstituut is echter een belangrijke randvoorwaarde om de telling te doen slagen. Net omdat de gegevens enkel gedeeld werden met de onderzoekers, was er voldoende vertrouwen bij alle diensten dat de privacy van de getelde personen te allen tijde zou verzekerd zijn.

Referenties

- Agentschap Integratie en Inburgering (2020). Verblijfsrecht en asiel. Geraadpleegd via <https://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/asiel-internationale-bescherming/verblijfsrecht-en-asiel>.
- Benjaminsen, L. (2016). The variation in family background amongst young homeless shelter users in Denmark. *Journal of Youth Studies*, 19(1), 55-73.
- Bramley, G., Fitzpatrick, S., Wood, J., Sosenko, F., Blenkinsopp, J., Littlewood, M., Frew, C., Bashar, T., McIntyre, J. & Johnsen, S. (2019). Hard Edges Scotland. New conversations about severe and multiple disadvantage. Geraadpleegd via <https://lankellychase.org.uk/wp-content/uploads/2019/06/Hard-Edges-Scotland-full-report-June-2019.pdf>.
- CIB Vlaanderen (2019). CIB-Huurbarometer. Geraadpleegd via https://www.flexmail.eu/dyn/tpl_attributes/user_documents/user_30565_documents/Persbericht/PB_CIB-Huurbarometer_voorjaar_2019.pdf
- Coppens, E., Hermans, K. & Van Audenhove, Ch. (2020). *Wetenschappelijke evaluatie van de pilootprojecten "specifieke woonvormen voor jongvolwassenen met psychische problemen" en "aanklampende zorg voor zorgmijdende mensen met psychische problemen die sociaal huren"*. Leuven: Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Demaerschalk, E. & Hermans, K. (2020). *Dak- en thuislozentelling Leuven*. Leuven: LUCAS KU Leuven
- Demaerschalk, E., Italiano, P., Mondelaers, N., Steenssens, K., Schepers, W., Bircan, T., Nicaise, I., Van Regenmortel, T., Jacquemain, M. & Hermans, K. (2018). MEHOBEL - Measuring Homelessness In Belgium.
- Demaerschalk, E., Steenssens, K., Van Regenmortel, T. & Hermans, K. (2018). Dakloosheid geen exclusief stedelijk fenomeen. *1 op 13 OCMW cliënten heeft geen huis*. Geraadpleegd via <https://sociaal.net/achtergrond/dakloosheid-geen-exclusief-stedelijk-fenomeen/>.
- Fitzpatrick, S. Bramley, G., & Johnsen, S. (2012). Pathways into Multiple Exclusion Homelessness in Seven UK Cities. *Urban Studies*, 50(1), 148-168.
- Hermans, K. (2021). *Tellingen dak- en thuisloosheid. Globaal rapport*. Geraadpleegd via https://media.kbs-frb.be/nl/media/7768/pub2021_3767_dakenthuisloosheid_globaal_nl_def.pdf.
- Johnson, G. & Mendes, P. (2014). Taking Control and 'Moving On': How Young People Turn around Problematic Transitions from Out-of-Home Care. *Social Work and Society*, 12(1).
- Kinderrechtencommissariaat (2016). *(n)Ergens kind aan huis. Dak- en thuisloosheid vanuit kindperspectief*. Brussel: Kinderrechtencommissariaat.
- Meys, E. & Hermans, K. (2014). *Nulmeting dak- en thuisloosheid*. Leuven: Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

- Mertens, N., Robben, L. & Hermans, K. (2021). *Telling dak- en thuisloosheid. Lokaal Rapport – Limburg*. Geraadpleegd via <https://www.kbs-frb.be/nl/telling-dak-en-thuisloosheid-lokaal-rapport-limburg>.
- MPHASIS (Mutual Progress on Homelessness through Advancing and Strengthening Information Systems) (2009). *Final Technical Implementation Report*. Geraadpleegd via <http://www.trp.dundee.ac.uk/research/mphasis/>.
- Reidsma, M., Juchtmans, G., Chakkar, S. & De Cuyper, P. (2020). *Rondtrekkende woonwagewoners: Een overzicht van de leefomstandigheden van rondtrekkende woonwagewoners en bestaande initiatieven ter ondersteuning*. Leuven: HIVA.
- Steenkens, K., Hausmann, T., Lamberts, M., Van Regenmortel, T. & Cortese, V. (2016). *Aanpassing aan de leeflooscategorieën aan de hedendaagse samenleving. Een 'mixed method' verbeteronderzoek*. Leuven: HIVA.
- Van Menxel, G., Lescrauwaet, D. & Parys, I. (2003). *Verbinding verbroken: Thuisloosheid en Algemeen Welzijnswerk in Vlaanderen*. Berchem: Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.
- Vermeir, E., Samyn, S. & Hermans, K. (2021). *Telling dak- en thuisloosheid. Lokaal Rapport – Gent*. Geraadpleegd via <https://www.kbs-frb.be/nl/telling-dak-en-thuisloosheid-lokaal-rapport-gent>.
- Vlaamse Overheid (2020a). Actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2020-2024. Geraadpleegd via https://www.departementwvg.be/sites/default/files/media/Actieplan_voorkoming_bestrijding_dak-20en20thuisloosheid_2020_2024.pdf.
- Vlaamse Overheid (2020b). Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. Geraadpleegd via <https://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-actieplan-armoedebestrijding-2020-2024>.
- Vlaamse Overheid (2020c). Ongeschikt of onbewoonbaar verklaren van een woning. Geraadpleegd via <https://www.vlaanderen.be/ongeschikt-of-onbewoonbaar-verklaren-van-een-woning>.

Bijlage 1: ETHOS

What is ETHOS?

ETHOS is the European Typology of Homelessness and Housing Exclusion. It was developed by FEANTSA as a transnational framework definition for policy and practice purposes. It provides a shared language for transnational exchange. It does not attempt to harmonise national definitions of homelessness in Europe.

ETHOS classifies living situations that constitute homelessness or housing exclusion. ETHOS identifies 4 main categories of living situation: Rooflessness, Houselessness, Insecure Housing and Inadequate Housing. These conceptual categories are divided into 13 operational categories that can be used for different policy purposes, such as mapping the problem of homelessness, as well as developing, monitoring and evaluating policies.

	OPERATIONAL CATEGORY	LIVING SITUATION	GENERIC DEFINITION	
Conceptual Category	ROOFLESS	1 People Living Rough	1.1 Public space or external space Living in the streets or public spaces, without a shelter that can be defined as living quarters	
		2 People in emergency accommodation	2.1 Night shelter People with no usual place of residence who make use of overnight shelter, low threshold shelter	
	HOUSELESS	3 People in accommodation for the homeless	3.1 Homeless hostel	Where the period of stay is intended to be short term
			3.2 Temporary accommodation	
			3.3 Transitional supported accommodation	
		4 People in Women's Shelter	4.1 Women's shelter accommodation Women accommodated to experience of domestic violence and where the period of stay is intended to be short term	
	HOUSELESS	5 People in accommodation for immigrants	5.1 Temporary accommodation/reception centres Immigrants in reception or short term accommodation due to their immigrant status	
			5.2 Migrant workers accommodation	
		6 People due to be released from institutions	6.1 Penal institutions 6.2 Medical institutions (*) 6.3 Children's institutions/homes No housing available prior to release Stay longer than needed due to lack of housing No housing identified (e.g. by 18th birthday)	
	HOUSELESS	7 People receiving longer-term support (due to homelessness)	7.1 Residential care for older homeless people Supported accommodation for formerly homeless people Long stay accommodation with care for formerly homeless people (normally more than one year)	
			7.2	
	INSECURE	8 People living in insecure accommodation	8.1 Temporarily with family/friends Living in conventional housing but not the usual place of residence due to lack of housing	
			8.2 No legal (sub)tenancy Occupation of dwelling with no legal tenancy illegal occupation of a dwelling	
8.3 Illegal occupation of land Occupation of land with no legal rights				
INSECURE	9 People living under threat of eviction	9.1 Legal orders enforced (rented) Where orders for eviction are operative		
		9.2 Re-possession orders (owned) Where mortgagee has legal order to re-possess		
INSECURE	10 People living under threat of violence	10.1 Police recorded incidents Where police action is taken to ensure place of safety for victims of domestic violence		
INADEQUATE	11 People living in temporary/non-conventional structures	11.1 Mobile homes Not intended as place of usual residence		
		11.2 Non-conventional building Makeshift shelter, shack or shanty		
		11.3 Temporary structure Semi-permanent structure hut or cabin		
	12 People living in unfit housing	12.1 Occupied dwellings unfit for habitation Defined as unfit for habitation by national legislation or building regulations		
INADEQUATE	13 People living in extreme over-crowding	13.1 Highest national norm of overcrowding Defined as exceeding national density standard for floor-space or useable rooms		

Note: Short stay is defined as normally less than one year; Long stay is defined as more than one year.

(*) Includes drug rehabilitation institutions, psychiatric hospitals etc.

Bijlage 2: ETHOS Light

A Harmonised Definition of Homelessness for Statistical Purposes

Sometimes referred to as ETHOS 'Light', this is a version of the ETHOS typology developed in the context of a 2007 European Commission study: *Measurement of Homelessness at European Union Level*. It is a harmonised definition of homelessness for statistical purposes. It is a pragmatic tool for the development of homelessness data collection, rather than a conceptual and operational definition to be used for a range of policy and practice purposes.

OPERATIONAL CATEGORY		LIVING SITUATION		DEFINITION
1	People living rough	1	Public spaces / external spaces	Living in the streets or public spaces without a shelter that can be defined as living quarters
2	People in emergency accommodation	2	Overnight shelters	People with no place of usual residence who move frequently between various types of accommodation
3	People living in accommodation for the homeless	3	Homeless hostels	Where the period of stay is time-limited and no long-term housing is provided
		4	Temporary accommodation	
		5	Transitional supported accommodation	
6	Women's shelters or refuge accommodation	6	Women's shelters or refuge accommodation	
		7	Health care institutions	
		8	Penal institutions	
4	People living in institutions	7	Health care institutions	Stay longer than needed due to lack of housing
5	People living in non-conventional dwellings due to lack of housing	8	Penal institutions	No housing available prior to release
		9	Mobile homes	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
		10	Non-conventional buildings	
11	Temporary structures			
6	Homeless people living temporarily in conventional housing with family and friends (due to lack of housing)	12	Conventional housing, but not the person's usual place of residence	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence

Bijlage 3: Diensten en organisaties die meetelden

AZ Groeninge	Algemeen ziekenhuis
Bethanie vzw	Begeleidingscentrum bijzonder jeugdzorg
CAW Zuid-West-Vlaanderen	Centrum Algemeen Welzijnswerk Zuid-West-Vlaanderen
CJGB	Centrum Jongeren- en Gezinsbegeleiding, Bijzondere Jeugdzorg
De Bolster	Beschut Wonen
De Kier	Vrijwilligersvereniging
De Poort	Sociaal verhuurkantoor
De Vlashaard	Sociale huisvestingsmaatschappij
Eigen Woonst	Beschut Wonen
Groep Ubuntu	Sociale netwerkorganisatie voor kwetsbare personen en gezinnen
Kind en Gezin	Preventie en hulpverlening aan gezinnen en hun kinderen van nul tot drie jaar
Kompas vzw	Begeleiding en behandeling van personen die kampen met een drugproblematiek
Konekti	Samenwerkingsverband bestaande uit 75 organisaties uit 7 verschillende sectoren gerelateerd aan jeugdhulp
Mentor vzw	Vzw die ondersteuning biedt aan werkgevers en werknemers in het uitbouwen van een duurzaam loopbaanbeleid
Minor Ndako	Integrale jeugdhulp
OCMW	Openbaar centrum voor Maatschappelijk Welzijn
Oranjehuis vzw	Centrum voor actieve netwerkontwikkeling en omgevingsondersteuning voor jongeren en jongvolwassenen
Politiezones	Gavers, Grensleie, Mira en Vlas
Psychiatrisch Centrum Menen	Psychiatrisch centrum
Rode Kruis Vlaanderen, Opvangcentrum	Opvangcentrum voor asielzoekers

RSVK Waregem vzw	Sociaal verhuurkantoor
Stedelijk preventieteam	
Straathoekwerk	
T'hus Inloophuis	Inloophuis voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid
Ten Anker vzw	Ondersteuningsdienst voor volwassenen met een licht tot matig verstandelijke beperking
Unie der Zorgelozen	Sociaal artistiek gezelschap
VCLB	Centrum voor leerlingenbegeleiding voor Vrij en Gemeentelijk onderwijs vzw
W13	Welzijnsvereniging van de 14 OCMW's in Zuid-West-Vlaanderen en het CAW Zuid-West-Vlaanderen
Welzijnsschakel Grenslicht	Organisatie waar mensen over de grenzen van armoede heen samen activiteiten organiseren
Wonen Regio Kortrijk	Sociale huisvestingsmaatschappij
Woonclub / Woonclub W13	Regioproject ter ondersteuning bij het zoeken en vinden van een private huurwoning in Zuid-West-Vlaanderen
Woonsleutel vzw	Sociaal verhuurkantoor
Woonwijs	Intergemeentelijke samenwerking wonen voor Deerlijk, Harelbeke, Kuurne, Lendeledede en Zwevegem
Zonnebloem vzw	Multifunctioneel centrum voor kinderen en jongeren van 0 tot 25 jaar met een beperking
